

ВІЙСЬКО

УКРАЇНИ

№9 (145) 2012

**Міністр оборони
України**

Дмитро Саламатін:

**«Досить військових навчань на
словах і на макетах.**

**Прийшов час оновлювати армію,
переозброювати, навчати практичній
роботі на техніці із застосуванням
сучасного озброєння».**

БРОНЯ НЕ ТЕРПИТЬ КВОЛИХ М'ЯЗІВ

До Дня танкіста в українському війську відбувся видовищний конкурс, рівних якому не було за всі часи незалежності України. Упродовж двох тижнів шістдесят три військовослужбовця семи танкових підрозділів виборювали право називатись кращим танковим взводом Збройних Сил України. Вітаючи переможців із професійним святом, Міністр оборони України Дмитро Саламатін висловив переконання, що подібні заходи бойової підготовки мають стати системними для нашої армії. А танкісти, разом із гарним професійним вишколом передадуть у військові колективи дух і запал змагань.

З 27 серпня до 6 вересня у 169-му навчальному центрі Сухопутних військ Збройних Сил України, розташованому у селищі Десна на Чернігівщині, танкісти трьох армійських корпусів Сухопутних військ і представники ЗБ-ї окремої бригади берегової оборони Військово-Морських Сил змагались за право називатись кращими в українському війську. Оскільки в історії вітчизняних Збройних Сил подібні змагання відбувались вперше, напруга кожного етапу додавала майже олімпійського запалу і заповзятості танкістам та відповідальності в роботі журі. Оцінювали конкурс офіцери і генерали, для яких танкові війська якщо не сенс, то вагома частина життя. Адже недарма кажуть: колишніх танкістів не буває. Людина, яка одного разу спробувала себе за важелями танка, відчула його міць, та, з рештою, підкорила «могутнього велетня» власній волі, збереже шанобливе ставлення до броньованої техніки назавжди. Однак вправність виховується на бойових навчаннях, а перевіряється під час заліків та змагань. Саме тому, за словами начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил України генерал-полковника Володимира Замани, голов-

ною метою цих змагань була перевірка професійності танкових взводів Збройних Сил України та стимулювання військовослужбовців до підвищення власної майстерності.

Прибуття, медичний огляд, заліки із заходів безпеки. Прийом техніки, дозавправка та її обслуговування. І ось уже — передстартовий пробіг до 10 кілометрів у складі взводу. Так сплигло два дні. Наступні виявилися ще напруженішими — військовослужбовці змагались в професійній і фізичній підготовці та злагодженості підрозділів. Екіпажі танкістів-контрактників почергово складали заліки з виконання військових нормативів. Спочатку водили танки, потім стріляли штатним артилерійським пострілом і змагались в дуельній стрільбі. Рейтинг взводів змінювався на кожному етапі. У розпал змагань конкурсанти демонстрували свою витривалість у спортивній номінації. Вони долали 1100 метрів з перешкодами у складі взводу. Найшвидше впоралися із цим завданням військовослужбовці 1-ї окремої танкової бригади, яка дислокується в селищі Гончарівське Чернігівської області. Їхній результат — 5 хвилин.

Відкрите жеребкування гарантувало неупередженість та чесність про-

тиборства. Спочатку кожен командир взводу власноруч обрав техніку, на якій його підлеглі мали змагатися. Порядок хто за ким мав виступати теж встановлювався окремо на кожному з етапів.

Очікуючи на свою чергу в дуелі, командир танкового взводу із Кривого Рогу капітан Михайло Сидоренко розповів, як відбувалась підготовка до першості у 6-му армійському корпусі.

— Наш корпус представлений двома взводами, а це — вісімнадцять кращих танкістів 17-ї окремої гвардійської Криворізької орденів Червоного Прапора і Суворова 2-го ступеню танкової бригади, де командиром полковник Олександр Тарнавський. Підготовка тривала півтори місяці безпосередньо у частині. Потім — за тиждень до від'їзду до Десни, відбувся конкурс на кращий взвод 6-го армійського корпусу.

Спілкуючись із екіпажем Михайла Сидоренка дізнаємось, що хоч готувались танкісти до здачі номінацій дуже ретельно, хвилювання іноді дається взнаки.

— Буває й так, що хлопці «перегорають» та помиляються, — говорить інший представник команди Криворіжжя капітан Віталій Левковський.

— Змагання такого рівня відбуваються нещодень. І тут головне згуртованість як екіпажу танку, так й усього взводу. Адже повне взаєморозуміння, підтримка колег — не лише визначальна передумова гарних результатів у змаганнях, а й запорука живучості танка на полі бою.

— Всі свої знання і вміння кожен з учасників застосував під час контрольного водіння танків і пристрілювання їхніх гармат у перші два дні. Танкіст має відчуття «характер машини», власне, як і вона екіпаж, — продовжує Михайло Сидоренко, — поки що про перемогу говорити зарано, адже попереду номінації, які можуть кардинально вплинути на позиції учасників. Крім того, є сильні команди, як от танкісти 30-ї окремої гвардійської бригади. Відверто кажучи, вважали саме їх найголовнішими конкурентами. Та згодом переконалися: всі учасники гідні першого місця.

Слід наголосити, що готуючись до виконання бойових стрільб у складі взводу, танкісти переймалися не перемогою та призом, а гідною презентацією частин, які вони представляли на конкурсі.

Начальник Генерального штабу — Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-полковник Володимир Замана: «Цей конкурс, передусім, — отримання бойового досвіду і доведення собі та іншим чого ти вартий»

Міністр оборони України Дмитро Саламатін та начальник Генерального штабу — Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-полковник Володимир Замана одностайні в думці, що призовий фонд змагань, а це — 50 тис. грн. за перше, 30 тис. грн. — за друге, 20 тис. грн. — за третє місце, наданий одним із комерційних банків України, дуже важливий, хоча і не головний фактор у підвищенні рівня професіоналізму, і не лише танкістів. Адже армія майбутнього — це військові професіонали. А їх потрібно цінувати. Ще древні

казали: коли не заохочувати кращих, не залишиться нікого. Тому за умов сьогодення, матеріальні стимули, як загальносвітова тенденція, мають знайти своє місце і у Збройних Силах України.

— Я спілкувався з багатьма учасниками, й усі наголошували, що цей конкурс, передусім, — отримання бойового досвіду і доведення собі та іншим, чого ти вартий, що ти кращий у певній царині, — зазначив начальник Генерального штабу — Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-полковник Володимир Замана.

на. — Тому наше рішення про проведення наступного року подібних змагань серед розвідників, танкістів, артилеристів та інших військових фахівців — цілком закономірне. Ми плануємо запросити до змагань й представників збройних сил сусідніх країн — Польщі, Білорусі, Росії. А якщо всі вони відгукнуться, це буде неабияке дійство!

Отже учасники конкурсу продемонстрували високий рівень професіоналізму та волю до перемоги. І по-

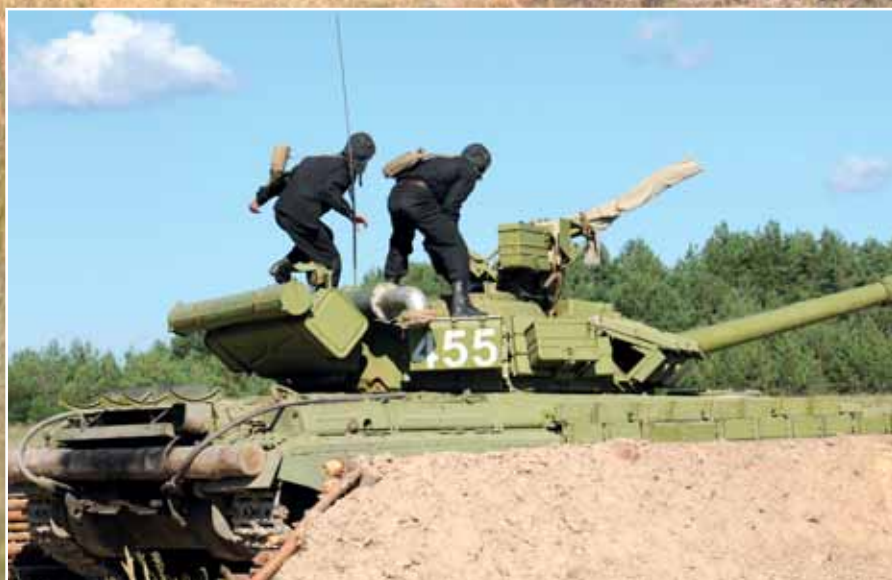
боротись було за що: 50 тисяч гривень, вимпел, сертифікат і перехідний приз — макет танка отримали танкісти 1-го танкового взводу лейтенанта Олега Грудзевича з 1-ї танкової роти 1-го танкового батальйону 17-ї окремої гвардійської Криворізької орденів Червоного Прапора і Суворова 2-го ступеню танкової бригади 6-го армійського корпусу Збройних Сил України.

Друге місце в нелегкій боротьбі вивернув 2-й танковий взвод 2-ї танко-

вої роти танкового батальйону 30-ї окремої гвардійської Ровенської Новоград-Волинської орденів Червоного Прапора та Суворова механізованої бригади 8-го армійського корпусу Збройних Сил України. І на підтвердження не випадковості першого результату, третє місце посіли також танкісти з Кривого Рогу, якими командує капітан Михайло Сидоренко.

За перемоги в окремих номінаціях відзнаки та грамоти від Міністра оборони України та начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил України також отримали: підрозділ лейтенанта Артема Абрамовича за влучну стрільбу на дуелі та підлеглі лейтенанта

Олега Грудзевича за краще водіння у складі взводу і бойову стрільбу. Найбільш спортивними виявились танкісти 1-го взводу лейтенанта Віктора Кос-

тюка з 1-ї роти 1-го батальйону 1-ї окремої танкової бригади.

...Змагання завершені. Вдома танкістів із гордістю зустріли родини. А привезли вони із собою не лише відзнаки Міністра оборони України і начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил України, а й хвилювання конкурсу, радість перемоги та грошові призи, а ще й незабутні враження від екскурсії пам'ятними місцями Києва, про які завчасно попіклувались організатори всеармійської першості на кращий танковий взвод Збройних Сил України.

Володимир КОСЕНКО,
Фото: Сергій ПОПСУЄВИЧ,
Олександр САГАЙДАК

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Головний редактор

Володимир ЯРЦЕВ
viysko2003@ukr.net

Заступник головного редактора

Валентин БУРЯЧЕНКО

Начальник відділу оборонної
політики та життєдіяльності військ

Олександр БІРЧЕНКО

Начальник відділу історії та культури

Володимир КОСЕНКО

Начальник відділу публіцистики

Руслан ТКАЧУК

Начальник відділу оформлення
та дизайну

В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Фотокореспондент

Сергій ПОПСУЄВИЧ

Дизайн та верстка

Андрій ПОГОРЕЛОВ

Літературний редактор

Лілія ВЛАСЮК

Засновник:

Міністерство оборони України

Адреса редакції:

вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72

Телефони редакції:

(044) 483-08-39,
489-38-59, 454-42-02

E-mail: viysko2003@ukr.net;

Електронна версія журналу:

www.vu.mil.gov.ua

© «Військо України», 2012

Підписано до друку: 22.09.2012 р.

Передплатний індекс: 74101

Передплату можна оформити в усіх
поштових відділеннях зв'язку

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Рік заснування часопису — 1994

Друк: ТОВ «Поліграф-Експрес»

Телефон з питань розміщення

реклами: (044) 483-08-39

На обкладинці: Бронзові призери кон-
курсу за звання кращого танкового взво-
ду ЗС України підрозділ капітана Михайла
Сидоренка. Фото Сергія Попсуєвича

Редакція не несе відповідальності за зміст
повідомлень інформагентств і може дру-
кувати статті, не поділяючи поглядів авто-
ра. Відповідальність за достовірність
фактів, власних імен та інших відомостей
несуть автори публікацій. Роботи (фото-
знімки, статті, малюнки, тексти та інші ма-
теріали), які прийшли на адресу редакції,
не рецензуються і не повертаються. Пе-
редрук матеріалів чи будь-яке інше їх ви-
користання можливо лише з письмового
дозволу редакції. При використанні мате-
ріалів посилання на журнал «Військо Ук-
раїни» обов'язкове. За зміст реклами від-
повідальність несе рекламодавець.

...ВІД СЬОГОДНІ У СТАРОКОСТЯНТИНОВІ НЕМАЄ ЖОДНОГО БЕЗКВАРТИРНОГО ЛЬОТЧИКА

Міністр оборони України Дмитро Саламатін вручив ордери та ключі від квартир сім'ям військовослужбовців Старокостянтинівської бригади тактичної авіації.

— Цього року ми збудуємо нашим безквартирним військовослужбовцям у тричі більше квартир, ніж минулоріч. Та цього буде мало, аби за два або три роки закрити проблему такого ганебного для держави спадку, як безквартирний захисник Вітчизни. Приємно, що сьогодні ордери на квартири отримують сім'ї військових з гарнізону, де дислокується одна з кращих авіаційних бригад Повітряних Сил, — наголосив Міністр оборони України Дмитро Саламатін на урочистому мітингу з нагоди здачі новобудови. — За останні роки у Старокостянтиніві зведено чотири житлові будинки на 366 квартир, і сьогодні їх кількість збільшилась на 71 квартиру. Найближчим часом у цьому місті заплановано побудувати ще два житлові будинки на 216 квартир. Керівництво оборонного відомства розглядає кілька шляхів розв'язання житлової проблеми у Збройних Силах. Серед них — зведення нових будинків і добудова незавершених об'єктів, забудова земельних ділянок, створення фонду службового та постійного житла, реконструкція споруд, запровадження механізмів кредитування, іпотеки тощо.

Ордери та ключі від 39 квартир для постійного проживання і 32 службових квартир новоселам вручили Міністр оборони України Дмитро Саламатін, командувач Повітряних Сил Збройних Сил України генерал-лейтенант Юрій Байдак, заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенант Юрій Думанський, заступник голови Хмельницької обласної державної адміністрації Леонід Гураль, голова Старокостянтинова Микола Мельничук.

Андрій АГЕЄВ. Фото автора

220 СЕРДЕЦЬ — У РИТМІ ПРИСЯГИ

День знань курсанти Львівської академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного не забудуть ніколи: 220 колишніх школярів склали Військову присягу на вірність українському народу.

Передував урочистий миті курс первинної військової підготовки, яку вони проходили у польових умовах на Яворівському загальновійськовому полігоні.

Як зазначив начальник вишу генерал-лейтенант Павло Ткачук, цьогорічний набір – один із кращих за останні роки.

Самі ж курсанти-першокурсники приємно вражені як потужністю бойової техніки, з якою вони познайомилися під час курсу молодого бійця, так і практичною та моральною підтримкою офіцерів і старшокурсників.

За своїх товаришів поділився враженнями курсант факультету бойового застосування військ Павло Сава: «Коли ти стоїш у парадній формі на стройовому плацу перед сотнями людей, серед яких батьки, друзі, дівчина-серце завмирає, подих перехоплює від хвилювання і з'являється відчуття ейфорії і гордість за себе».

Особливістю цьогорічного навчального року стало розширення структури академії Сухопутних військ: лави курсантів поповнилися вихованцями факультету військової підготовки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Участь в урочистому складанні присяги взяли командувач Сухопутних військ ЗС України генерал-полковник Геннадій Воробійов, заступник голови Львівської ОДА Володимир Губицький, міський голова Львова Андрій Садовий, а також керівники силових відомств Західного регіону, керівники Вроцлавської Вищої офіцерської школи Сухопутних військ імені Т. Костюшко Польської Народної Республіки та представники громадськості і духовенства.

Валентина СУЛТАНБАГОМАЄВА

«Професія військового в державі стає популярною»

1 вересня 2012 року з нагоди Дня знань і початку нового навчального року, а також прийняття Військової присяги курсантами першого курсу Міністр оборони України Дмитро Саламатін відвідав Військову академію в Одесі.

«У процесі навчання ви маєте стати компетентними професіоналами, набути лідерських якостей, діяти та приймати рішення у нестандартних ситуаціях при виконанні службових і бойових завдань в умовах мирного та воєнного часу, брати участь в миротворчих операціях. А держава докладатиме всіх зусиль задля забезпечення вам належного соціального захисту,» — звертаючись до

курсантів, наголосив Дмитро Саламатін.

Керівник оборонного відомства підкреслив, що прийняття у 2012 році нової редакції Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини України ставить перед військовою освітою низку нових завдань. Серед них найбільш актуальними є підвищення дієвості управління системою військової освіти, забезпечення якості підго-

товки військових фахівців, досягнення ними високого рівня професіоналізму, здатності самостійно оволодівати новими знаннями, ефективно керувати військовими підрозділами.

Після урочистого мітингу близько 130 курсантів, в тому числі і 60 першокурсників новоствореного факультету аеромобільних військ та розвідки, перед своїми товаришами склали присягу на вірність українському народові. Завершились урочистості показовими виступами курсантів з рукопашного бою на плацу навчального закладу.

В ході робочого візиту Міністр оборони України Дмитро Саламатін ознайомився з інфраструктурою та навчально-матеріальною базою Військової академії. ТВО начальника військового вишу генерал-майор Олег Гуляк доповів главі оборонного відомства про заходи щодо розбудови новоствореного факультету аеромобільних військ і

розвідки, у тому числі повітряно-десантного комплексу. Міністр оборони України оглянув казарми курсантів, кафедри «Ракетно-артилерійського озброєння», «Повітрянодесантної підготовки», «Тактики» і «Розвідки», а також відвідав розташовані на території навчального закладу Храм Святих Рівноапостольних Кирила і Мефодія та музей Академії.

«Освіта стає важливим чинником модернізації країни, підвищення соціальних стандартів життя, подальшого реформування Збройних Сил України, зміцнення їх бойового потенціалу. За два-три роки, за умови відповідного забезпечення, Військова академія в Одесі стане одним із провідних центрів військової освіти в Україні», — підкреслив Дмитро Саламатін.

У Національному університеті оборони України з нагоди початку нового навчального року також відбулися урочисті заходи за участю начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил України генерал-полковника Володимира Замани.

«Сьогодні Національному університету оборони України, як кузні офіцерських кадрів, а також передовому центру військово-наукових досліджень, відомому і визнаному у всьому світі, по праву належить пріоритетна роль у розбудові та реформуванні Збройних Сил України, підготовці висококваліфікованих військових фахівців, здатних забезпечити належний рівень обороноздатності держави», — наголосив він та окреслив основні напрями стратегічного розвитку і застосування Збройних Сил України та

шляхи вдосконалення системи професійної підготовки військових фахівців оперативно-стратегічного і оперативно-тактичного рівня. Цього року, за його словами, перед слухачами провідного вищого військового навчального закладу традиційно стоїть дуже важливе і принципове завдання — досконало опанувати тонкощі військового мистецтва і, повернувшись у війська, зробити посильний внесок у піднесення авторитету Збройних Сил та оборонної могутності України.

У 2012 році високий конкурс до вищих військових навчальних закладів засвідчив, що професія військового в державі стає популярною. План прийому курсантів та студентів, які навчатимуться за схемою «студент — курсант» для підготовки військових фахівців тактичного рівня, був виконаний повністю, а конкурс складав до 4,2 кандидатів на місце. Серед військових навчальних закладів, конкурс до яких виявився найвищим, — Військовий інститут Київського національного університету імені Т. Шевченка (4,2 особи на місце), Академія Військово-Морських Сил у місті Севастополь (3,1 особи на місце), Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут» (2,7 особи на місце), Військово-юридичний факультет Національного університету «Юридична академія імені Я. Мудрого» у місті Харків (2,6 особи на місце), Військова академія у місті Одеса (1,9 особи на місце).

Юрій СМЕЛОВ

НА СТАПЕЛЯХ

Бойові одиниці українських ВМС, які десятиліттями не бачили доків, оживають у руках досвідчених миколаївських корабелів.

Більше десятка кораблів, що складають бойове ядро Військово-Морських Сил Збройних Сил України, цьогоріч поновлять свою боєздатність. Зважаючи на поставленні командуванням ВМС завдання та фінансовий ресурс держави, основні зусилля зосереджені на комплексних ремонтах ракетного корвета (РК) «Придніпров'я», малого розвідувального корабля (МРЗК) «Переяслав» та великого десантного корабля (ВДК) «Костянтин Ольшанський». Відроджуватимуть проектні тактико-технічні характеристики військових кораблів в основному у ПАТ «Чорноморський суднобудівний завод». Також докладуть зусиль і майстри корабельної справи Севастопольського судноремонтного заводу — там на стапелях ремонтуватимуть фрегат «Гетьман Сагайдачний».

Як зазначалось під час нещодавньої Військової ради українських ВМС, помітне покращання ситуації з ремонтом військових кораблів стало можливим через збільшення фінансування. Нагадаємо, у 2012 році за бюджетною програмою «Відновлення боєздатності, утримання, експлуатація та ремонт озброєння та військової техніки» Військово-Морські Сили отримали аж 172 мільйони гривень, що практично у п'ять разів перебільшило видатки минулого року.

Цілком закономірно, що до цієї теми прикуто увагу керівництва військового відомства та уряду. Адже за словами командувача ВМС ЗС України віце-адмірала Юрія Іл'їна, питання ремонту кораблів перебуває на постійному контролі у Міністра оборони України Дмитра Саламатіна. А нещодавно з робочими поїздками на миколаївських верфях побували Прем'єр-міністр України Микола Азаров та заступник Міністра оборони України Дмитро Пляцук. Вони побачили, як ремонтуються кораблі ВМС та будеться перший за роки незалежності український корвет «Володимир Великий». Під час зустрічі з посадовцями Генеральний директор «Чорноморського суднобудівного заводу» Валерій Калашников висловив впевненість, що ці відвідини — добрий сигнал для кораблів. Адже нині робляться планомірні кроки до відродження вітчизняного кораблебудування.

До ремонту військових кораблів прикуто увагу уряду та керівництва військового відомства. А відвідини Чорноморського суднобудівного заводу Прем'єр-міністром України та заступником Міністра оборони України корабелі сприймають як добрий сигнал

Аби на власні очі побачити, як відбувається відновлення технічної готовності корабельного складу Українського флоту та відчуті настрої екіпажів, у Миколаєві побувала виїзна редакція журналу «Військо України». Журналісти жили у каюті одного з кораблів, мали доступ до усіх ремонтних цехів, отож без пафосу і прикрас діляться з читачами своїми враженнями від побаченого.

Друге дихання РК «Придніпров'я»

...На ракетний корвет «Придніпров'я» ми прибули на світанку. Командир корабля капітан 3 рангу Анатолій Хапов, який сам щойно прибув на нове місце служби (до цього він командував ракетним катером «Прилуки»), гостинно запросив розміститись в одній з офіцерських кают — затишній, з двома яликами, робочими столами.

Тим часом корабель жив своїм життям: звучав корабельний дзвін, закликаючи до вранішнього шиккування екіпажу, потім — урочисте підняття прапора, доведення завдань на день, і... час понісся «галопом», немов дикий кінь.

Попри те, що корабель на ремонті, військовим морякам не до відпочинку. Екіпаж безпосередньо бере участь в забезпеченні ремонту, що, власне, й передбачається вимогами будь-якого докового керівного документа. Очистка від іржі палуби, ґрунтовка, фарбування, доведення до ладу механізмів — ось основний фронт робіт матросів-контрактників. Окрім цього, зараз можна спокійно вичистити трюми, адже вони висохли й абсолютно «прозорі» для огляду. І найголовніше — екіпаж забезпечує роботи, які проводять працівники за-

триває вже кілька тижнів. Всі основні організаційні питання вирішені. Єдине, що помітив командир ракетного корвета, на «ЧСЗ» нині досить багато замовлень. А тому інколи не вистачає майстрів аби забезпечити темпи ремонту. Водночас керівництво підприємства запевняє, що графіків дотримуються. Військові моряки вірять слову корабелів. До того ж згідно з наказом, спуск на воду призначено на 25 листопада. Проте завод зобов'язався виконати все на два тижні раніше, забезпечивши собі невеликий проміжок у часі.

Загалом графік — одна з головних турбот командирів кораблів, які перебувають на миколаївській верфі. Темпи ремонту контролює командування ВМС ЗС України. І це цілком зрозуміло: затягування робіт загрожує серйозними наслідками — з настанням зими акваторія порту «Миколаїв» вкриється кригою, отож зійти зі стапелів кораблі зможуть лише навесні. Такий підсумок капіталовкладень для держави та її обороноздатності абсолютно не припустимий. Це, до речі, добре розуміють і самі миколаївські судноремонтники. Принаймні, спокій, який демонструє ведучий будівельник замовлення Сергій Мошенцев, доволі красномовний.

— В якому стані прийняли корабель? — цікавимося у нього.

воду. Бо коли проводиться електрозварювання, то обов'язково залучається аварійна партія корвета.

— Матроси супроводжують проведення робіт безперервно, аби унеможливити будь-які загоряння, — коментує командир корабля Анатолій Хапов. — І оскільки підприємство може організувати до чотирьох вогнебезпечних точок на день, то лише до забезпечення ремонтних робіт залучаємо майже половину екіпажа.

Корвет підняли на стапельну плиту 23 серпня. Тобто ремонт

Морська душа у кольорах

Стіни у рубці капітана 3 рангу Анатолія Хапова підтверджують одну з головних думок кульгової кінострічки «У бій ідуть лише старики»: «Хто сказав, що мистецтву нема місця в армії?»

Серед бойових буднів військового корабля ані офіцери, ані матроси не забувають про свої хобі. На «Придніпров'ї» це, зокрема, малюнки капітана та віршовані рядки матросів.

— Це я малюю вночі! Коли на вахті стою і є вільна хвилина — беру фарби і пензлі. То донька колись «підсадила», — посміхається «морський вовк», — коли ремонт у квартирі робили, мого п'ятирічне сонечко каже: «Татко, намалюй мені картинку!» Спочатку виходило якось кострубато. Та і зараз це заняття не для виставок, а для душі. Ідеї якось самі у голову лізуть, замість мольберта — робочий стіл, а фарби — це пігменти, які додають у масляні основи, коли фарбують кораблі. Це тутешні маляри нашкрябали у бочках залишків, тож малюю. В основному це коричневі, червоні, сірі, чорні та блакитні кольори. Якщо не вистачає палітри — то вже у канцелярському магазині купую.

— Корвет прийшов своїм ходом. Стан його цілком задовільний, не дивлячись вік (період експлуатації, передбачений проектом, складає 15 років, а кораблю вже 29). Це засвідчує належний нагляд з боку екіпажа. Але все ж, звичайно, тут багато чого можна знайти, — щиро відповів Сергій Леонідович.

До слова, спілкуючись з робітниками, один з газозварювальників пригадав випадок: «Коли «Придніпров'я» ставили на стапелі, мене попросили обварити випускний канал — той, що у килі. Як почав маленьким молоточком оббивати іржу, то десь після третього легенького удару побачив з вулиці нутрощі відсіку! І це ж треба таке: корвет ходив собі спокійно, ніс бойове чергування. А капітан, коли йому розповіли про дірку в обшивці, почесав потилицю і тихо промовив: «Відкачували воду неодноразово, але й на думку не прийшло б шукати саме у тому місці протікання»

На переконання командира корабля Анатолія Хапова, ремонт корвета мав би проводитися частіше (хоча б раз на рік — тижневий відпочинок судна на стапелях). На жаль мусимо констатувати, що за часів «великого і непорушного Союзу Республік Радянських» очистка та ремонт корпусу займали не більше двох тижнів. Адже потужності кораблебудівних заводів були значно більшими. Проте за ча-

сів новітньої історії України «Придніпров'я» востаннє був у доці аж у 2005 році. Звичайно, така перерва сталася не від хорошого життя — позначився брак фінансування. Тож нинішній ремонт набув особливої актуальності. На кораблі це усвідомлюють усі: від командира — до матроса.

Останнім часом помітили погіршення ходових якостей корабля.

Причина — обростання морськими мікроорганізмами його підводної частини. А оскільки екіпаж «Придніпров'я» завжди пишався сорокавузловою швидкістю корвета, після його очистки молодим офіцерам не йметься знову перевірити ходові якості корабля на водних просторах. До речі, серед екіпажу побутує історія: якось під час міжнародних навчань «Сі-

РК «Придніпров'я» востаннє був у доці аж у 2005 році. Така перерва сталася не від хорошого життя — брак фінансування. Тож нинішній ремонт набув особливої актуальності. На кораблі це усвідомлюють усі: від командира — до матроса

Бриз» кораблі — учасники вишикували в одну шеренгу і дали наказ «Вперед!». І яке ж було розчарування командира, коли з БЧ 5 (електромеханічної бойової частини) надійшла доповідь про несподівану поломку. Ситуація, м'яко кажучи, конфузна. Один із найшвидкісних кораблів країни, що приймала навчання, плентався б у хвості... Як вдалося швидко усунути несправність, залишається таємницею. Проте на велике здивування іноземців, ситуація у перегонах незабаром радикально змінилася:

«Придніпров'я» планомірно обійшов одного супротивника за іншим, і у підсумку здобув пальму першості. Українські моряки з аутсайдерів стали триумфаторами, не зважаючи, що задрісники запустили «качку», мовляв, придніпровці просто спрацювали за сценарієм... Однак, як би там не було, на корветі з'явилася нова переможна традиція, пов'язана зі швидкістю. Отож екіпаж безкомпромісний: після ремонту — 40 вузлів і не менше.

Зі свого боку ведучий будівельник замовлення Сергій Мошенцев

запевняє: корпус буде відремонтовано якісно. Адже обшивку корабля не лише очистили від мушлі, а й піддали ультразвуковому контролю — аби виявити усі тріщини та іржу. У тих місцях, де перейдено межу товщини металу, будуть наварені нові пластини. Загалом замінять близько 100 квадратних метрів обшивки. А ще відновлять лівий ватервейс, 4 метри якого взагалі відірвало невідомо де. Замінять також кілька сот метрів трубопроводів різних діаметрів і понад 250 клапанів паливної, масляної та водної систем. Вже обміряли кожну ланку якірного цепу, аби визначити їх виробку.

Незабаром все буде почищено та покращено. До плану внесено ремонт усіх цистерн, окремий ремонт вібратора-ехолота, клінкет лагу, якірного та рульового пристроїв. Демонтують рулі, гвинти, вали і відправлять на реставрацію в механічний цех, аби очистити від мушлі. А ще ремонтуватимуть електромагнітний захист від корозії корпусу «Каскад» та артилерійські установки.

Щодо якості виконання робіт, сумніватися не доводиться. Окрім ВТК самого підприємства, ремонт кораблів ВМС контролює військова прийомка. В обов'язках перевіряючих — контроль за дотриманням ГОСТів. Тобто кількість вико-

Ведучий будівельник замовлення ПАТ «ЧСЗ» Сергій Мошенцев:

— Чорноморський суднобудівний — один з найбільших у Європі та відрізняється своєю фірмовою фішкою: двома баштовими кранами 900-тонниками. Вони — унікальні, адже таких тільки три пари у світі. На них у радянську добу піднімалися члени політбюро ЦК КПРС, космонавти, відомі артисти. А ось в часи «дикого» капіталізму цих красенів — велетнів намагались порізати на металобрухт, однак не змогли. Не знайшли технічної можливості — величезні... Порахували — вийшло не рентабельно. Ось тільки це крани і врятувало.

Зараз завдяки цим велетням окрім плавучого доку (тут ремонтується ВДК «Костянтин Ольшанський»), ми одночасно можемо здійснювати докування кораблів й менших розмірів. Цим ми економимо час. У нас використовують унікальні методи підйому, адже інші виконати їх без кранів не в змозі. Зазвичай човни піднімають або плавучими доками, або нахильними пристроями. Ми ж успішно підняли РК «Придніпров'я» краном, попередньо виготовивши під нього спеціальну металеву рамупостіль. Її завели під корабель. А водолази відцентрували. Для підйому корвета вистачило одного 900-тонного крану. Але за необхідності вони працюють і в спареному режимі, синхронно, як єдиний 1800-тонний комплекс.

Побудовані крани у Фінляндії у 1982 році. Ширина колії від рельси до рельси 140 м. Працює ліфт на 2 поверх до кабіни кранівника. Загальна висота 105 метрів. Вага одного велетня 3,5 тис. тонн.

ристаних матеріалів та ресурсів, які завод замовляє, військові контролери перевіряють за фактом. На думку капітана 3 рангу Анатолія Хапова, це важливо. Без військових представників було б складно, тому що спеціалісти корвету все таки не технологи, а експлуатаційники.

Загалом екіпаж з оптимізмом дивиться в майбутнє. Середній вік його членів не перевищує 30 років. На 100 відсотків укомплектований контрактниками. Серед них — старшина Сергій Дмитрів:

— Я пішов на флот служити, бо своєрідна романтика кликала після школи. А коли підписав контракт і потрапив на «Придніпров'я», то зрозумів, що без моря вже не уявляю свого життя. Друзі кажуть, що одружуватися вже час, але відчуваю, що ще не готовий йти по трапу о восьмій вечора додому, коли хлопці ось все це ремонтують. Авзагалі те, що розповідають про команду — все це правда. Частково втрачаються бойові навички, однак вони відновлюються за місяць після того, як корвет «стає на воду» та виходить у бойове чергування в море. Тож ремонт — ремонтом, а команда продовжує навчатися військово-морській науці.

«Алігатор «Ольшанський» чистить пузо»

На відміну від РК «Придніпров'я» великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» не відрізняється швидкісними характеристиками, проте має безліч інших переваг. По-перше, вражає його розмір, по-друге — ємність десантного відсіку. А ще висока естетика архітектури. Витонченість його обрису чудовим чином гармонізує з міццю та вогневою могутністю. Так само як і на РК «Придніпров'я», на «Ольшанському» новий командир — капітан 2 рангу Дмитро Коваленко. Донедавна він очолював

СДК «Кіровоград». Оцінюючи свого командира, екіпаж жартома називає його людиною — кораблем, яка обросла мушлями. Тобто, без моря свого життя він не уявляє. Після «Кіровограда» перед офіцером постала дилема: йти служити у штаб, чи очолити команду «Ольшанського». Бувалий «морський вовк» навіть і на секунду не замислився над відповіддю — обрав корабель!

Вперше в історії українського військового флоту на кораблях проводяться комплексні ремонти, — зазначає командир «Ольшанського». — І механічний ремонт, і ремонт спецозброєння взяло на себе одне підприємство

Живий символ «Ольшанського»

Німецька вівчарка «Ральф» — улюбленець екіпажу великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський» — життєрадісно виляє хвостом та із засторогою поглядає на прийд-журналістів на борту корабля. Ще б пак! Тут він почуватися господарем. Як пояснили моряки, собака на борту — давня морська традиція, яка бере свій початок ще з парусного флоту. До речі, раніше на десантному всі труднощі військової служби разом з матросами переносив чорний собацюра породи «водолаз». За 13 років він взяв участь у багатьох походах, навчаннях, побував за кордоном. За словами матроса Ігоря Шапкакова, який опікується Ральфом, його чотирилапий друг також хороший моряк. І шалено обожнює, коли стріляють гармати «Ольшанського» та коли корабель віддає кормові, виходячи у море...

Багатотонний МРЗК «Переяслав» підняли, як іграшковий, і вже за кілька годин його днище обдирали від наросту мікроорганіки

Зараз ВДК «Костянтин Ольшанський» стоїть у сухому доці Чорноморського суднобудівного заводу. На його емблемі, як і належить десантним кораблям, красується алігатор. Здається, сірий величезний крокодил просто заповз у док, аби йому «почистили пузо».

— Ремонт — це завжди знаково для корабля, — говорить капітан 2 рангу Дмитро Коваленко — І дуже важливо, аби він проводився своєчасно. На жаль, «Костянтин Ольшанський» останній раз ремонтувався в 2003 році (це відбувалося на Миколаївському заводі ім. 61 комунара). Для десантних кораблів міждоковий термін складає 1,5 року. 9 років — це, звичайно, надто багато. Проте, слід

зазначити, тоді було все зроблено доброякісно. Ми зараз на стадії дефектації: і корпус, і системи у «живому» стані, але ж ремонт потрібний. Що власне й засвідчило обростання корпусу, валів та забортних систем. Якщо корабель у постійній готовності — ремонт має проводитися частіше.

На час наших відвідин корабля у ремонтних роботах помічалось незначне відставання від графіку. Щоправда, командир не вбачає у цьому великих проблем: завод зможе надолужити прогаяне, переформатувавши свої сили і підструнивши підрядників.

— Вперше в історії українського військового флоту на кораблях проводяться комплексні ремонти, — зазначає командир «Ольшанського». — І механічний ремонт, і ремонт спецозброєння взяло на себе одне підприємство. Звичайно, Чорноморський суднобудівний не може потягнути все самотужки, тому по артилерії та гідро-навігаційному озброєнню він працює з контрагентами. Однак, здає всі роботи він.

Якістю робіт, які вже виконано, екіпаж «Ольшанського» задоволений. Зокрема, проведено замір залишкових товщин днища корпусу. Ультразвукове дослідження проведено у 700 точках. Тобто в середньому на лист по 3 точки. За під-

сумками обстеження складено карту замірів. У місцях, де спостерігається критичне зношення або корозія, листи обшивки будуть замінені. Передбачалось, що проблем з корпусом буде більше. Але коли промили та провели очистку, з'ясувалось, що великих складнощів нема.

Командир відверто зізнається, що не знає кому завдячувати цій добрій новині. Можливо, польським корабелям, які будували корабель, або якості метала, з якого він зварений. Проте факт лишається фактом: за 27 років стан корпусу «живий». І це при тому, що корабель активно експлуатується.

— Середній ремонт пройдуть дизель-генератори, маслonaсоси, масло-гідролічні пристрої, — розповідає Дмитро Коваленко. — Підприємство дефектує вузли і дає пропозиції, що з ними робити — ремонтувати чи замінити на нові. Якщо ми з пропозиціями не згодні, залучається військоове представництво. Рішення щодо ремонту конкретних вузлів приймаються колегіально. Артилерійські установки АК-725, дальномірно-візирний пристрій з системою нічного бачення проходить ремонт у Севастополі.

З 2003 року на кораблі нема строковиків — лише контрактники. Кадрова ситуація стабільна. Плинність кадрів є, але в межах норми. Середній вік екіпажу — менше 30 років.

У доці екіпаж підлаштував свій розпорядок дня під графік роботи заводу. Так само забезпечує всі заходи з ремонту. Паралельно проходять заняття з бойової підготовки. А ще — спеціальна, командирська, вахтова підготовка офіцерів — у цьому жодних змін. Налагоджені також зв'язки з місцевими службами МНС, отож проходять спільні навчання із залученням чергових частин Миколаєва та пожежних розрахунків Чорноморського кораблебудівного заводу.

— Як оцінюєте фаховість працівників підприємства? — запитуємо командира «Ольшанського».

— Ми виконали серйозну операцію постановки корабля в док. У ній є один момент: як тільки ніс корабля пересікає лінію дока, відповідальність за корабель перебирає на себе докмейстер, — розповідає капітан 2 рангу Дмитро Кова-

ленко. — Все було зроблено професійно. Док вивели на річку і у спеціальному поглибленому місці затопили. Потім на нього завели корабель. І вже разом з кораблем док за допомогою буксирів завели до місця швартування. У нашому випадку вітер у декілька балів ускладнював роботу, однак, слід віддати належне капітану дока та його команді: два буксира справились з доволі непростим завданням швидко і справно.

На «Ольшанському» з нетерпінням чекають 25 листопада, дня, коли корабель знову «стане на воду» і піде у порт приписки. Там «сталевим десантником» знову опікуватимуться командування ВМС та шефи. Як зазначає Дмитро Коваленко, ВДК «Ольшанському» на останніх гріх скаржитися: і екскурсії організують, і матеріально-технічну базу корабля та команди підтримують. Нині долею «Ольшанського» переймаються посадовці Харківської обласної адміністрації, а у самому Миколаєві — де корабель завжди бажаний гість — одну із шкіл міста назвали ім'ям героя Великої Вітчизняної війни. Члени екіпажу завжди при нагоді навідуються туди на свято першого дзвоника, а у селищі Баштанка діє музей із експозицією про героїв десанту Ольшанського. Нещодавно екіпаж розшукав дочку одного з його учасників, Героя Радянського Союзу Миколи Медведєва. Готується її зустріч з військовими моряками у Баштанці. Загалом у Миколає-

ві люблять корабель, адже він неодноразово брав участь у святкуванні Дня міста і Дня Перемоги та приймав його жителів на своєму борту. Є впевненість, що з відновленням технічної готовності тут не підведуть.

«Вухастий «Переяслав» вже на ходу

Малий розвідувальний корабель «Переяслав» став на стапелі першим. Аби підняти його з води, судноремонтники наварили на борти спеціальні обухи, що зовні нагадують «вуха», в які й були заведені стропа одного з унікальних 900-тонних козлових кранів Чорноморського кораблебудівного заводу (вони заслугують на окрему розповідь, але про це пізніше). Отож, багатотонний «Переяслав» підняли, як іграшковий, і вже за кілька годин його

днище обдирали від наросту мікроорганіки. Про те, як йде ремонт, розповідає командир малого розвідувального корабля «Переяслав», капітан 3 рангу Дмитро Марков: «Нині роботи над підводною частиною завершені. Там найбільше проблемних місць було, бо «Переяслав» взагалі ніколи не ремонтували. Зараз перейшли до внутрішнього обладнання. Усі роботи виконуються якісно і вчасно. Екіпаж, окрім виконання навчальних завдань, повністю забезпечує проведення робіт: допомагаємо майстрам з механічною очисткою металу, фарбуємо, шпаклюємо».

Ми застали корабель вже спущеним на воду. Екіпаж урочисто відзначив цю подію. Запросили священика, який освятив «розвідника» — аби Бог беріг корабель та його команду.

Начальник управління спецсудноремонту ПАТ «ЧСЗ» Геннадій Чуб:

— Військові кораблі прийшли на так званий доковий ремонт. Це значить, що буде проведено багато робіт. Це і ремонт підводної частини, і рульового комплексу, спецзасобів, що знаходяться у підводній частині військового корабля, і плюс — багато механічних робіт, які виконуватимуться заводчанами. Політика нинішнього керівництва заводу, і переговори з командуванням

Збройних Сил України дають усі підстави, аби констатувати, що співпраця між «ЧСЗ» і ВМФ буде довготривалою. І ми готові до цього. Нині в нашому управлінні спецсудноремонту працюють висококваліфіковані майстри, які можуть проводити ремонти будь-якої складності.

Цьогоріч виграти тендер на ремонт трьох військових кораблів намагалися кілька підприємств. Претендували севастопольці, миколаївський завод 61 комунара і ми. Основним критерієм перемоги у конкурсі була вартість робіт. Плюс — традиції заводу, виробнича база і досвід трудового колективу — все це оцінювало Мініборони. У підсумку, тендерний комітет флоту обрав саме нас. Завершення ремонту кораблів — 25 листопада 2012 року. Але, думаю, що деякі об'єкти ми здамо раніше. Тобто раніше вони й стануть у стрій.

...На Миколаївській верфі ремонтують військові кораблі. Ремонтують фахово та якісно. Тут панує напружена робота. Підприємство працює, затримки по заробітній платі нема. У цій стабільності суттєву роль відіграє передусім військове замовлення. Люди у погонах як ніхто інший зацікавлені у відродженні кращих традицій українського кораблебудування. Отож, співпраця з цивільними корабелями набирає обертів.

PS. Коли матеріал готувався до друку, до редакції надійшло повідомлення, що до Чорноморського суднобудівного заводу зайде СДК «Кіровоград». Кілька тижнів на стапелях — і команда не впізнає корабля...

Руслан ТКАЧУК, Віталій ЛУГОВСЬКИЙ

КОРВЕТ-НЕВИДИМКА окреслив форми

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БОЙОВИЙ КОРАБЕЛЬ — НЕ МІФ, А РЕАЛЬНІСТЬ!

Грандіозний за масштабами і наповненням проект втілюють у життя українські корабелі: корвет «Володимир Великий» вже має чіткі обриси двох блоків, що стоять на стапелях Миколаївського суднобудівного заводу. Ще один блок — на початковій стадії збирання.

Майбутня бойова одиниця Чорноморського флоту буде схожа на корвет лише ззовні, а за устаткуванням нагадуватиме справжній фрегат. Аби знайти корабель у водному просторі, ворогу доведеться добряче попотіти: технологія «стелс» захищатиме корабель від радарів, а озброєння дозволить одночасно знищувати повітряні, надводні та підводні цілі.

Втім стати на борт свого дивокорабля його майбутня команда зможе лише через чотири роки. Саме у 2016-му планується завершити будівництво «Володимира Великого». І навіть якщо держава тимчасово припинить фінансу-

вання будівництва, ветерани морфлоту та прості українці збиратимуть по копійці на «величний княжий човен»...

НАРОДЖЕНИЙ У ВАЖКИХ ПОТУГАХ

Рішення про створення національного корвету для ВМСУ Кабінет Міністрів України ухвалив 9 серпня 2005 року. Тоді виділили на це 805 млн гривень. Корвет планувався, як заміна застарілим кораблям, що успадкувала Україна від Чорноморського флоту СРСР. Також «корветна програма» мала б відродити занепалу галузь кораблебудування України.

Проектування корвету, що отримав індекс «Проект 58250», було доручено казенному підприємству «Дослідно-проектний центр кораблебудування». Майбутній корабель повинен бути сумісний з кораблями НАТО. Тож природно, що у ході розробки українські конструктори відвідали ключові центри військового кораблебудування в Західній Європі і ескізи «58250-го» стали ре-

зультатом узагальнення найкращих здобутків галузі.

Один з варіантів технічного проекту було захищено на засіданні РНБО три роки тому. Згідно з планами Міністерства оборони, серія корветів має складати 10 одиниць, а останній строк будівництва усіх суден — 2026 рік. Виконавцем проекту на конкурсі обрано Чорноморський суднобудівний завод. Головним аргументом на користь ПАТ «ЧСЗ» стала наявність критого елінга.

9 березня 2011 року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію Державної цільової оборонної програми будівництва кораблів класу «корвет» за проектом «58250», яка передбачає створення чотирьох кораблів до 2021 року. На ці потреби передбачається витратити понад шістнадцять мільярдів гривень.

Фактично будівництво головного корабля проекту розпочалося у травні 2010 року. Тоді на підприємстві було розкрито метал та зварено перші елементи секцій

майбутнього корвету. Через брак фінансування роботи заморозили аж на півроку.

17 травня 2011 року Президент України — Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України на ПАТ «ЧСЗ» Віктор Янукович взяв участь у церемонії закладки головного корабля серії «Володимир Великий» (заводський номер 01701).

Виступаючи перед корабелями, Президент України зазначив, що будівництво корветів — важлива справа для держави.

«Те рішення, яке було прийнято за програмою «Корвет», уже в дії. «Володимир Великий» — це тільки перший крок. До 2021-го ми повинні завершити цю програму і побудувати чотири таких воєнних судна», — підкреслив Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Віктор Янукович.

І вже у серпні поточного року були оприлюднені перші фотографії першої готової секції корвета.

СЕКРЕТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: З ПОЛИЦЬ КБ — У ЗАВОДСЬКІ ЦЕХИ

Попри те, що корабель відноситься до класу «корвет», його параметри переважають загальноусталені стандарти. Конструктори примудрилися «засунути» в нього зброю, яка повноцінно виконуватиме функції протиповітряної, протиракетної, протикорабельної та протичовнової оборони. Саме це і підвищує бойову цінність корвета і вигідно різнить його поміж сучасниками.

Водотоннажність майбутнього бойового корабля — 2500 тонн (для корветів стандарт — від 500 до 2000 тонн). Через це він може одночасно виконувати не два, а одразу три бойових завдання (боротьба з надводними, підводними та повітряними цілями). Корабель матиме довжину 112 метрів і ширину 10,1 метра, осадку — 5,6 метра. Екіпаж корвету становитиме 110 осіб. Автономність плавання — 30 діб.

Уряд України вів переговори одразу з кількома західними виробниками протикорабельних ракет (ПКР). У підсумку — Швеція відмовилася від співпраці з Україною і дала негативну відповідь на прохання поставки ПКР RBS-15. Натомість французький уряд погодив поставки в Україну протикора-

бельних ракет Exocet MM40 Block3 (дальність ураження до 200 км). На «Володимирі Великому» планується розміщення двох пускових установок із загальним боезарядом 8 ракет.

Також на кораблі планується розміщення двох артиллерійських установок малого калібру виробництва Німеччини Millennium, 35 mm Naval Gun System (GDM-008) (дальність ураження — 5 км) та італійської гармати середнього калібру 76/62 Super Rapid (дальність ураження — 16 км). Нині йде розробка бойового модуля українського виробництва для боротьби з асиметричними загрозами.

Зенітно-ракетний комплекс ASTER 15 французького виробництва матиме дальність ефективного ураження до 30 км. А два торпедних апарати B515 виробництва концерну Eurotorp, залежно від типу використаної торпеди, зможуть знищувати підводні цілі у радіусі від 5 до 25 кілометрів.

Нагадаємо, що цей проект обрали з-поміж 8 варіантів, запропонованих розробником — КП «Дослідно-проектний центр кораблебудування». Його почали створювати з нуля три роки тому. І проєктантам вдалося майже неможливе: після того, як в Україні протягом двадцяти років не будували жодного повноцінного нового бойового корабля, українські конструктори створили проєкт, який вигідно відрізняється від світових аналогів. До того ж, реалізуючи його, буде застосовано стелс-технологію і основне озброєння сховають всередині ко-

рабля. Арсенал плавучої фортеці доповнить також палубний гелікоптер.

Загалом, партнерами миколаївських кораблебудівників виступають фірми з Італії, Німеччини, Франції, Данії, ПАР та США.

Варто зазначити, що співвідношення між вартістю української продукції та імпортованого озброєння однозначно буде на користь вітчизняної промисловості.

АБСУРДНИЙ СКЕПСИС ЦИВІЛЬНИХ «ЕКСПЕРТІВ»

— На жаль, після оприлюднення у пресі планів держави щодо розвитку українського військового флоту, з'явилися неоднозначні коментарі, мовляв, проєкт обійдеться Україні надто дорого, а закупівля озброєння для корвету за кордоном — велика помилка. Читаючи подібне, корабелі не те що обурюються — серйозно ображаються. Адже далекі від суднобудування люди піддають розгромній критиці моменти, які є не що інше, як виробничі дрібниці. А от про головні плюси проєкту автори написання зовсім не думають, — розводить руками головний будівельник замовлення проєкту «58250» Юрій Волкодаєв. — Ми повністю готові будувати цей корабель. Особливих труднощів для себе не вбачаємо. Якщо будували авіаносці, то й корвети зможемо.

Юрій Волкодаєв переконаний, що спеціалістів для реалізації проєкту на заводі вистачить. Якщо завод знову розпочав будувати кораблі, то повернуться й ті корабе-

ли, що залишили завод і подались цілими бригадами на заробітки в інші країни.

— Нині в роботі вже три секції. Головне завдання для заводчан — зібрати корпус корвета. Метал закуплено, люди працюють, — коментує перебіг реалізації проекту Юрій Волкодаєв. — Усе залежить лише від вчасного фінансування робіт. Але у більшій мірі від... проєктантів! Виготовлення судна — завжди складний процес. Однак ще більш відповідального і виваженого підходу вимагає будівництво саме військового корабля. Адже корвет оснащується надсучасним озброєнням. Це висуває особливі вимоги до його будівництва. Виробничий цикл у деяких видів продукції, якими будуть оснащувати корвети, триває від півроку до двох років. Це замовлення для ВМС України. Над проєктом працює дуже багато підрядників: одні обладнання постачають, інші — комунікації. Але, в принципі, можна було б і швидше будувати корабель такого класу. І тут не у політиці чи фінансах проблема! Проблема у проєктантах: казенне підприємство «Дослідно-проєктний центр кораблебудування» запізно надає креслення. Подейкують, нібито у них там проблема із фінансуванням.

— Ми вже практично завершили будівництво двох секцій корвета. І за заводом затримок немає. Ось-ось почали надходити креслення фундаментів. Бо під кожен агрегат — будь-то навіть невеликий компресор чи електрошафа — потрібен металевий фундамент. І цих фундаментів на корветі — хоч греблю гати! І от тільки-тільки ми побачили деякі з цих фундаментів на кресленнях. Але у цієї проблеми є ще й інша сторона. Коли будують серійно кораблі, то розміри навіть найдрібніших деталей підігнані. А тут проєктанти часто змінюють креслення. А вже коли у розкрійному цеху метал порізаний, то приходять нові і нові увідні. Тож доводиться переробляти. І ще хотілося б вже сьогодні мати обладнання для блоків корабля. Бо від моменту замовлення їх і до постачання на завод проходить від півроку часу. А це вибиває із робочого ритму.

А щодо відставань від графіку, то час терпить. І з нашими майстрами ми до 2016 року встигнемо спусти-

ти корабель на воду. Та й замовники ставлять завдання до кінця року зібрати ще два блоки корвета. Ми встигнемо, але затримка, повторюся, за кресленнями цього проєкту, — додав на завершення корабел.

Щодо особливостей будівництва, то корвет створюється за новою технологією — тією, за якою будують кораблі і судна в усьому світі. Це, так звана, «блочна система будівництва», що дозволяє скласти судно, ніби пазл. Спочатку збираються секції, які потім укрупнюються в блоки вагою від 50 до 200 тонн. У блоках монтуються всі елементи комунікацій та обладнання, потім їх фарбують. У завершальній фазі будівництва за допомогою кранів блоки з'єднують в одне ціле і на борту гордо красується напис — «Володимир Великий».

Така технологія вже апробована на Чорноморському суднобудівному заводі під час зведення танкерів і авіаносця. Танкери мали по 10 блоків, авіаносець — аж 24!

ВСЕНАРОДНИЙ ПРОЕКТ

Хто б і що не говорив, але цей проєкт можна охрестити справді народним. Хоча б тому, що для Чорноморського суднобудівного заводу виконання військового замовлення — справа честі. Адже ще у 1897 році, коли завод тільки створювався, його головним завданням було будівництво безпосередньо військових кораблів. У радянські часи ситуація кардинально не змінилась: корабелі однієї із трьох миколаївських верфей продовжували кувати силу і велич вітчизняного військового флоту. Усі радянські авіаносці збудовані чорноморськими суднобудівельниками саме у Миколаєві. Тут із 1971 до 1991 року побудовано півдесятка авіаносців: «Київ», «Мінськ», «Новоросійськ», «Очаків», «Васнецов».

Втім, за часів незалежної України ситуація дещо змінилась. Незважаючи, що замовлення на створення нового корабля класу «корвет» казенне підприємство «Дослідно-проєктний центр кораблебудування» отримало ще у 1993 році, коштів на будівництво корвета держава тоді так і не знайшла. Відтак, останнім військовим кораблем, що зійшов зі стапелів підприємства, був авіаносець «Варяг», якого згодом продали китайцям. Відтоді

«ЧСЗ» будував лише цивільні судна переважно для іноземних замовників.

Ситуація, що склалася в українському флоті, неабияк схвилювала керівництво держави, військових моряків і суспільство загалом. Україні потрібен сучасний боездатний флот, але без нових кораблів цього досягти неможливо. Тому Урядом та Міноборони у 2011 році було підтримано ідею побудови сучасного корвета й укладено з суднобудівельниками контракт на 2 млрд 252 млн грн.

До речі, не залишаються осторонь проблем флоту і ветерани ВМС. На підтримку національного корабельного проєкту вони створили благодійну організацію «Фонд відродження українського флоту» — таку собі страхову касу на випадок, якщо фінансування робіт по корвету тимчасово припиниться. Тобто якщо не буде вислати державних коштів, благодійна організація надає власні гроші, зібрані громадою. Таким чином, ветерани прагнуть зміцнення морського сегмента оборони країни та об'єднання регіонів України навколо загальнонаціонального проєкту. Недарма і гасло собі вигадали: «Згадаємо благородну традицію предків — збудуємо корвет громадою!»

ІЗ ПРИЦЛОМ НА МАЙБУТНЄ

Миколаївські корабелі не приховують, що покладають на програму «Корвет» великі надії. Пояснення цьому просте: будівництво чотирьох військових кораблів обов'язково призведе до модернізації виробництва і притоку висококваліфікованих фахівців. Адже нині на підприємстві залишилися в основному ентузіасти кораблебудування, а молодь у доки, як мовиться, мізерною зарплатою не заманити. До того ж, вірять суднобудівники, щойно корвет для українського флоту спустять на воду, біля воріт «ЧСЗ» неодмінно з'являться замовники з військових флотів інших країн. Бо «корвет» — затребуваний нині у світі клас корабля, який універсальний за своїми бойовими можливостями і економний у обслуговуванні. До того ж відносно недорогий у будівництві.

ЧИЇ ВЕСЛА СПРИТНІШІ?

За ініціативи командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України віце-адмірала Юрія Іл'їна та з нагоди Дня фізичної культури та спорту України в акваторії водної станції Академії Військово-Морських Сил імені П. С. Нахімова пройшли військово-спортивні змагання на шестивесельних морських ялах.

За славу і перемогу боролися 20 команд-учасниць від з'єднання надводних кораблів, берегових ракетних дивізіонів, морської піхоти, частин матеріально-технічного забезпечення, навчальних та наукових структурних підрозділів ВМС.

Вперше у змаганнях за морською специфікою брали участь представники тактичної групи «Крим» Повітряних Сил Збройних Сил України.

У напруженій та завзятій боротьбі кращими стали моряки бригади надводних кораблів Центру морських операцій, децю поступилася їм команда берегової бази матеріально-технічного забезпечення. Також у трійці лідерів опинилася команда берегового ракетного дивізіону.

Прес-центр ВМС ЗС України

ВІН ТВОРИТЬ БРЕНД «УКРАЇНА»

Імідж країни формується важко й довго. І є люди, які ризикуючи життям, віддають себе цій справі

Вже давно він міг бути на заслуженому відпочинку. Але як же обійтися молодим колегам без неосяжного досвіду льотчика, який півжиття пробув у небі.

З підполковником Володимиром Партикою я познайомився у Новому Калинові, що на Львівщині, де він служить командиром вертолітної ескадрильї у славетному 7-му Бреславльському окремому полку армійської авіації.

У службовій характеристиці офіцера записано: «Літає впевнено і сміливо. Передумов до льотних

подій та інцидентів не має. Швидко орієнтується і вміло діє за складних обставин»... Військовий льотчик 1-го класу Володимир Партика пройшов через пекло Афганістану. За плечима у нього миротворчі місії у колишній Югославії, Сьєра-Леоне, Ліберії, Кот-д'Івуарі.

Він виріс у військовому містечку, де зараз служить. Небом марив з дитинства. Мрія здійснилась 1986 року, коли Володимир з червоним дипломом закінчив Сизранське вище військово-авіаційне училище льотчиків. На час отримання першої офіцерської посади лейтенант Партика повністю опанував як льотчик-оператор вертоліт Мі-24 і мав 200 годин загального нальоту. Свою офіцерську юність у полку армійської авіації у селищі Чернігівка,

що на Далекому Сході, Володимир згадує часто: тоді було все: справжня чоловіча дружба, що не вимірювалася грошима, були й жорстокі зради та підлість, шрами від яких болять і досі. Проте ще молодим і безвусим лейтенантом зрозумів, що за честь потрібно боротися, аби сміливо дивитися людям в очі, брати на себе відповідальність за життя підлеглих. Ця формула залишається для підполковника Партики такою ж дієвою та актуальною.

— Завжди служив за принципом: сам нікуди не напрошуйся, але й ні від чого не відмовляйся, — посміхається Володимир Миколайович. — Тому, коли у квітні 87-го запропонували поїхати на рівнозначну посаду льотчика-оператора в Афганістан, погодився одразу...

Єдиний порятунком — лінія океану, яку завжди видно.

У Ліберії пілоти цілодобово забезпечували роботу рятувальної парашутно-десантної групи. Від льотчиків вимагалось якомога швидше вилетіти у потрібний район пошуку. Політ над океаном завжди є складним елементом пілотування. Всього цього бракує в Україні.

— Я вважаю, що необхідно залучатися до миротворчої діяльності не лише в Африці. Виконання завдань відбувається за рахунок ООН. Якщо взяти два меморандуми по Мі-8 та Мі-24, то тільки за загальним нальотом 56-ї загін за рік заробляє для держави приблизно 20 мільйонів доларів. Уявіть, який це прибуток для держави в наш час...

Коли спадає денна спека, коли позаду чергове льотне завдання — лишається трохи часу і на спілкування з родиною. Володимир Миколайович разом з дружиною виховують сина Андрія, який також мріє стати льотчиком. З цього приводу батько дуже влучно зауважив, що коли він перебував в Африці, усі 24 години доби належали тільки службі, тому все по-іншому сприймали. Більше цінували свою та чужу працю. Але найчастіше згадували тепло рідної домівки.

Сьогодні 47-річний підполковник продовжує літати у рідному Новокалінівському полку на двох типах вертольотів, навчає молодих колег мистецтву вищого пілотажу. Офіцери з повагою називають його «Миколаєвич». І цим він пишається найбільше. Ось такі вони 3400 годин (142 дні) підполковника Партики. Це півжиття льотчика, проведеного в улюбленій стихії, у небі!

В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

— Спочатку було трохи моторошно — все ж таки вперше на війні! Та за півтора року виконання «інтернаціонального обов'язку» звик до буденної бойової роботи, — згадує він. — В Афганістані тільки вчився бути профі.

Служив Володимир в ескадрильї спеціального призначення в Джалалабаді у провінції Газні. Ескадрильї були спеціально сформовані для підтримки дій мотострілецьких частин, укомплектовані вертольотами Мі-8МТ та Мі-24. Екіпажі пройшли підготовку до дій в умовах гірсько-пустельної місцевості.

Їх завданням було супроводжувати колони на маршах, забезпечувати бойові рейди десантних підрозділів, підтримувати їх вогнем, забирати після завершення операцій, і головне, знищувати душманські каравани зі зброєю та боеприпасами, які з'являлися вздовж пакистанського кордону. Каравани здебільшого були невеликими і складались з кількох автомашин або верблюдів чи коней. Були й великі, що нараховували до 200 в'ючних тварин або машин. Тому і прізвисько вертолітники отримали у піхоті — «мисливці за караванами».

Згадує Володимир Миколайович ще один особливий епізод на тій чужій війні. Його командир капітан Олексій Діденко отримав оперативне завдання, і вертолітники вилетіли парою на найбільш напружений напрямок кордону з Пакистаном. На малій висоті екіпаж помітив великий караван, який перевозив зенітні установки, міномети, безвідкатні гармати та реактивні снаряди. Душмани у свою чергу відкрили вогонь зі «стінгерів» і «дшк». Гвинтокрилам вистачило 30 хвилин аби знищити цей зовсім немирний караван та неушкодженими повернутися на свою базу.

За цю операцію старший лейтенант Володимир Партика отримав свій перший орден — Червону Зірку.

Після «Афгану» довелося послужити в різних куточках великої країни. Спочатку на Далекому Сході, потім була Західна група військ, Алакурті — селище неподалік Мурманська. Саме в цей час — розвал СРСР. Цей процес не оминув і армію.

Та у рідний Новий Калинів Володимир Партика повернувся лише наприкінці 92-го і склав Присягу

на вірність народові України. З того часу був командиром вертоліта, вертолітної ланки, заступником командира вертолітної ескадрильї, командиром ескадрильї.

Побував і у «гарячих точках» екваторіальної Африки. У відрядженні на чорному континенті у складі 16-ї ротації офіцер обіймав посаду заступника командира 56-го окремого вертолітного загону ЗС України Місії ООН у Ліберії. Це була шоста місія Володимира Миколайовича у міжнародних миротворчих операціях під егідою ООН. Саме йому у квітні 2011 року довелося як командир авіагрупи керувати екіпажами українських бойових вертольотів Мі-24 у Кот-д'Івуарі. Наші миротворці тоді вперше, ризикуючи життям, застосували засоби вогневого ураження по визначених цілях ворожої сторони, попередили значні втрати серед місцевого населення, зробили відчутний вклад у мирне врегулювання ситуації в Кот-д'Івуарі, що виникла після виборів Президента.

— Вертольоти Мі-8 — дуже надійні. Вони чудово зарекомендували себе і в горах Афганістану, і в джунглях Африки. Мабуть немає такого куточка землі, де б вони не літали. Однак будь-яка техніка старіє, тож і ці гвинтокрили — не вічні. А у нас, в Україні, експлуатуються виключно військові вертольоти радянських часів. Багато хто не може зрозуміти в повному обсязі складність роботи, яку виконують українські миротворці в Африці. Але ми працюємо, незважаючи на дощ і сонце, транспортуємо вантажі місії, персонал, евакуюємо хворих, проводимо спостережні польоти, а також надаємо супровід і повітряну підтримку військам, — зауважив Володимир Миколайович. — За рік в Україні я мав наліт 30–40 годин, а тут за шість місяців — 380. А головне, є можливість свій досвід та льотну майстерність передавати молодим льотчикам.

Сьогодні шість його учнів вже перебувають у складі екіпажів миротворчого загону у Ліберії і мають 3-й клас. А на Батьківщині їм для цього знадобилося б дуже багато часу.

— В Україні летиш, і через кожні десять хвилин пролітаєш над яким-небудь населеним пунктом. А тут може бути так, що й дві години летиш, а внизу одні джунглі.

ПЕРСПЕКТИВА – 2012:

18 вересня 2012 року у Збройних Силах України розпочався комплекс дослідницьких експериментальних командно-штабних навчань з органами військового управління та військами (силами) «Перспектива-2012».

До навчань залучалися усі військові частини Збройних Сил України.

«Перспектива-2012» покликана забезпечити підготовку Збройних

Сил до виконання оперативних і бойових завдань, їх міжвидовий та комплексний характер, підвищити рівень відповідальності командирів.

Навчання відбулися у 3 етапи.

На полігонах Сухопутних військ, Повітряних Сил та Військово-Морських Сил Збройних Сил України пройшли ротні, батальйонні тактичні навчання, тактичні навчання з підрозділами протиповітряної оборони Сухопутних військ та зенітних

ракетних військ Повітряних Сил ЗС України, а також тактико-спеціальні навчання з частинами забезпечення.

Сценарій проведення навчань також передбачив проведення методичного збору винищувальної авіації з відпрацюванням льотно-тактичних вправ на бойове застосування авіації.

Фото Володимира ВОВКОГОНА

МАСШТАБНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ

П'ЯТДЕСЯТ ПЕРША ЄДНАЄ ПОКОЛІННЯ

День танкіста — особливий день не лише для військовослужбовців Збройних Сил України, які служать зараз. Чимало людей крізь роки з гордістю відзначають одне із військових професійних свят та зберігають у серці любов і шану до танкових та механізованих військ. Не помилюсь, коли скажу, що в першу неділю вересня урочистості відбувались по всій Україні. Атмосфера свята панувала і у Володимирі-Волинському — районному центрі Волинської області.

У військовому з'єднанні, що дислокується тут, свято було подвійним. 51-а окрема гвардійська Перекопсько-Харківська Празько-Волинська орденна Леніна двічі орденна Червоного Прапора орденна Суворова і Кутузова механізована бригада входить до складу 13-го армійського корпусу Сухопутних військ Збройних Сил України.

Традиційно цього дня до частини могли потрапити усі бажаючі. Мітинг з нагоди 73-ї річниці від дня створення бригади відбувся по-військовому урочисто. Привітав військовослужбовців зі святом міський голова Петро Саганюк, зазначивши, що місто високо цінує ратну службу воїнів бригади. За патріотизм, стійкість, витримку й відповідальність очільник міста нагородив найкра-

щих представників частини грамотами, подяками та грошовими преміями. Надійшли привітальні адреси й від командування 13-го армійського корпусу та всіх командирів, які очолювали частину за часів новітньої історії України.

А до історії тут ставляться особливо шанобливо. Адже і частина, і місце її дислокації (східна околиця міста) мають чимало героїчних та трагічних сторінок.

Якби викласти все у монографію, вийшла б добра книга. Як запевняють тут — це ще попереду.

У частині встановлено комплекс пам'ятних знаків.

— На стелі, яка є нашою візитівкою, зображено бойовий шлях, ордени з'єднання та барельєфи Героїв Радянського Союзу, які служили тут, — розказує начальник клубу частини старший лейтенант Василь Українець.

— У травні поточного року встановили два нових меморіали, пам'яті воїнам, закатованим та розстріляним у таборі для військовополонених «Норд 365». Він функціонував ось тут, — показує рукою Василь Українець на комплекс двоповерхових казарм.

Створений фашистами у вересні 1941-го, табір «Норд 365» проіснував до 1944-го. Ідостоєнно встановити скільки тут закатовано офіцерів Радянської Армії фактично неможливо. За неточними офіційними даними — близько 90 тисяч. Кому вдавалось вижити після місяця перебування у нелюд-

ських умовах, без одягу та їжі, розстрілювали неподалік теперішнього клубу. Факт, що за час існування табір тричі змінював назву, дозволяє зробити припущення — й самі засновники катівні не відали точної цифри замордованих ними людей. Від такої думки стає моторошно навіть людині із міцними нервами. Наприклад, Сергію Попсуєвичу — редакційному фотомитцю «Війська України», який за майже піввіку побачив і задокументував чимало.

Музей частини сяє експонатами та прізвищами людей, які з часів заснування очолювали дивізію. Це легенди. Вони разом з іншими творили історію ХХ сторіччя та творять сучасний літопис Збройних Сил України. І певен, той, хто цікавиться історією, тут знайде чимало цікавинок.

Заступник командира 51-ої окремої механізованої бригади з озброєння підполковник Микола Кухтін після закінчення у 2010 році національного університету оборони України служить тут з

гордістю. За час служби з сім'єю змінив 14 військових частин. Стверджує, що йому є з чим порівнювати. За його словами, високий рівень відповідальності військового і цивільного персоналу бригади, згуртованість колективу професіоналів — головний показник виконання завдань на високому якісному рівні та й, власне, критерій боєготовності частини. А що це так, свідчать результати військових маневрів останніх років, до яких залучались особовий склад і техніка 51-ї окремої механізованої бригади. За батьківським прикладом син Олександр теж вирішив стати військовим. Він — курсант Харківського університету Повітряних Сил імені І.М. Кожедуба.

Командир ремонтно-відновлювального батальйону 51-ї омбр майор Олег Головач за 23 роки служби найяскравіші спогади пов'язує з навчаннями.

Для нього, як і для заступника командира танкового батальйону з озброєння майора Віктора Берегового, це найголовніше.

— Традиційно на свято запрошуємо ветеранів Великої Вітчизняної війни. Але один, на жаль, через літа прибути не зміг, тож його особисто треба привітати, — говорить тимчасово виконуючий обов'язки командира бригади підполковник Олег Комісарчук. — Ми його привітаємо завтра.

Завершували розмову з Олегом Миколайовичем ми біля монументу бригади. Його виготовлено за проектом місцевого архітектора та встановлено до сімдесятої річниці частини три роки тому. На відкритті були присутні усі колишні командири з'єднання. Пам'ятний знак уособлює у собі історію та спадкоємність трьох століть.

З одного боку — ратники, які боронили кордони держави з мечем у руці, з іншого — військові, які захистили край від фашизму, й сучасні захисники Батьківщини. А увінчують його лелеки, які не лише на Волині символізують любов до рідної землі, благополуччя та щастя. Можливо, саме вони є запорукою продовження військових традицій у славному Володимирі-Волинському.

Володимир КОСЕНКО.
Фото з архіву 51-ї омбр

СЛАВА СОЛДАТСЬКА

«...у Великій Вітчизняній перемогли незламні люди...»

Серед особливих нагород Великої Вітчизняної — орден Слави. Його заснували за особистої ініціативи Йосипа Сталіна. Ним нагороджували тільки солдатів і тільки за особисту мужність. Тому згодом повних кавалерів ордена Слави зрівняли у правах з Героями Радянського Союзу.

Йому виповнилося 90. Родом він із Татарстану. На війну пішов добровольцем із Москви, де працював будівельником. Закінчив війну командиром обслуги сорокаміліметрової гармати. Його шлях до повного кавалера ордена Слави проліг через пекло Великої Вітчизняної війни. Він бачив смерть побратимів. Двічі дивилася в очі вона і йому.

Після війни оселився на Волині. І на виконання обіцянки, яку дав собі в одному із найжорстокіших боїв, посадив яблуневий сад на честь Перемоги. У пам'ять шістдесяті полеглих поруч із ним солдатів, шістдесят яблунь, більшість з яких плодоносять і нині.

— Нездужає батько, — з сумом говорить його син Володимир, який вже й сам має дорослу доньку, — літа і поранення роблять своє.

Аж ось з'являється й він. Однією рукою спирається на милицю, іншою — на шаблю. На грудях безліч орденів та медалей. Ні вік, ні хвороби не взмозі приховати виправки та харизми. Фронтвик посміхається.

Дехто скаже, мовляв, подібні зустрічі зайвий раз тривожать ветерана. А на моє переконання, навпаки — додають сил та снаги до життя.

Ось як про нього написано у книзі Бориса Дуброва «Слава Солдатська»:

«...У бою за станцію Новоукраїнка на Кіровоградщині комсомолець-навідник гармати і його бойові друзі знищили танк і два бронетранспортери. Поранений продовжу-

Перебуваючи у Володимирі-Волинському, ми скористались можливістю поспілкуватись із єдиним повним кавалером орденів Слави та Богдана Хмельницького на всю Волинь. По-волинські свіжим осіннім ранком прямуємо у село Мар'янівку Горохівського району. Непомітно за розмовою спливають вісім кілометрів шляху. Ми на місці.

Перше, що здивувало, — Гаріф Ібрагімович Ібрагімов. Як на мене, ім'я для Волині досить рідкісне. Друге — вік. 15 січня поточного року

вав вести вогонь по ворогу. Поблизу Ясс обслуга підпала два ворожі танки та розігнала піхоту, яка піднялася в атаку. На Сандомирському плацдармі, вже командиром обслуги, підбив три самохідні гармати ворога. За Віслою вивів із ладу бронепоезд гітлерівців...»

Прощаючись із господарями, пристаємо на пропозицію чоловіка, який також вітав Гаріфа Ібрагімовича букетом та подарунком і щирим: «Будьте здорові, живіть довго!»

В автівці зав'язується бесіда.

— Привітав Гаріфа Ібрагімова в пам'ять про свого діда. Він теж воював, але вже помер, — говорить Геннадій. — Ана моє глибоке переконання, у Великій Вітчизняній перемогли незламні люди, як мій дід і Гаріф Ібрагімов. Я про нього вже давно чув. А тут і нагода, як кажуть, видалася, і час був особисто привітати. До речі, завдяки дідові я й вирішив стати військовим. Спочатку навчався у військовому лиції, потім в Одеському інституті Сухопутних військ, служив неподалік, у Новоград-Волинській бригаді.

— А звільнився через що?

— Тому, що прожити на 136 гривень, які залишались після розрахунків за піднайом житла і купівлю памперсів для дитини, було не можливо. Теща звісно допомагала. За це їй окрема подяка. Але так жити було несила. Останньою краплею стала ситуація, коли дружині Тетяні терміново треба до лікаря і 25 копійок на проїзд до поліклініки ми збирали по усіх кишнях. Генерал, котрий нас випускав з Одеського інституту, пророкував мені першим з курсу стати генералом. А вийшло, що я звільнився першим. У Володимирі-Волинському працював менеджером. Потім прийшла ідея й натхнення започаткувати власну справу.

Зараз Геннадій Частяков — власник серйозної компанії. Проте військові традиції шанує й дотепер. Третина працівників у фірмі — колишні військові. Він переконаний, вони — люди особливого гарту, честі та витримки.

Зараз у тридцяти філіях його компанії по всій Україні працює понад п'ятисот людей. Тож, думаю, начальник інституту, який вважав, що саме він стане першим з випуску генералом, не так й далеко був від істини. Адже бригадний генерал саме таку кількість людей має у підпорядкуванні.

Дружина Тетяна подарувала йому двох синів. Старшому виповниться сім, молодшому наступного року буде три. А ще вона при надії на доньку. Оскільки Геннадій вважає по-справжньому справедливим та відвертим лише армійський колектив, прагне згодом обох синів загартувати виправкою військового лицю. Але вже й зараз чимало робить для розвитку дитячого спорту в області. За його підтримки відкриваються спортивні секції, надається допомога дитячим закладам.

Вшановуючи ветеранів-танкістів, Геннадій Частяков запросив із святковою програмою до місцевого будинку культури Ансамбль пісні і танцю Західного оперативного командування. І ми бачили вщерть заповнений зал та людей із сльозами щастя на очах. Вони не лише аплодували віртуозам військового мистецтва, а й разом з ними співали фронтових пісень та легендарну — «Три танкіста»...

Досягти успіху в житті Геннадію допомогли три речі: сміливість, порядність та швидке прийняття рішень. Їх виховала і загартувала армійська школа. А вшанування ветеранів-танкістів — яскраве тому підтвердження.

Володимир ЛАГОЦЬКИЙ. Фото Сергія ПОПСУЄВИЧА

Є ЩО ЗГАДАТИ, Є ЧИМ ПОХВАЛИТИСЯ...

76-й окремий ордена Бойового Червоного Прапора полк зв'язку Повітряного командування «Захід», де командиром полковник Мирослав Курчак, свій літопис веде з вересня 1942 року. Відповідно до наказу командувача 14-ї Повітряної армії з 8 до 25 вересня на базі 102-го окремого батальйону зв'язку у місті Небольчі Ленінградської області був сформований 14-й окремий авіаційний полк зв'язку, який згодом став родоначальником теперішньої військової частини. У чергову річницю у військовому колективі згадують своє минуле, аналізують сьогодення і намагаються зазирнути у майбутнє. Зробимо це разом!

ГОЛОВНЕ — ЗАБЕЗПЕЧИТИ НАДІЙНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Найпершим завданням, яке отримала частина і власне завдяки якому була сформована — це забезпечення командуючого і штабу 14-ї повітряної армії безперебійним та чітким зв'язком з авіаційними і наземними частинами у наступальній операції під час прориву блокади Ленінграда. У так звану «Синявську» операцію полк зв'язку без сну та відпочинку протягом двох днів здійснив 150-кілометровий марш у новий район і розгорнув вузол зв'язку. Було прокладено 300 кілометрів кабелю і побудовано 75 кілометрів постійної лінії зв'язку. За час операції зв'язок працював стій-

ко і забезпечив 4 500 бойових літаковильотів, у ході яких було знищено 96 літаків противника. За відмінну роботу 432 особи було нагороджено медаллю «За оборону Ленінграда». Серед нагороджених — офіцери зв'язку Соловейкин, Анісімов, Морозов, сержанти Волков, Рябцева, Коптеєва, Смірнова, Нестеров та інші.

Особовий склад полку брав участь в операції «Вовча яма», у Псковсько-Острозькому наступі, визволяв Прибалтику. За роки війни полк зв'язку здійснив 12 перебазувань, передав та прийняв 353 467 телеграм, 76 680 радіограм, побудував 3 560 кілометрів кабельних і 365 кілометрів шестових ліній зв'язку, забезпечив понад 74 500 бойових літаковильотів. За виконання бойових завдань у роки Великої Вітчизняної війни понад тисячі військовослужбовців частини були нагороджені орденами та медалями.

У післявоєнні роки полк перебазувався до Львова і увійшов до складу 14-ї повітряної армії Львівського військового округу. У 1953 році на його базі було утворено 76-й окремий полк зв'язку і автоматизованого управління. 22 лютого 1968 року його нагороджено орденом Бойового Червоного Прапора.

Військова частина брала участь у широкомасштабних навчаннях

«Дніпро», «Захід-77», «Карпати». А за часи незалежності України — у навчаннях «Чисте небо», «Щит миру», «Небесний грім» та інших.

Під час оптимізації Повітряних Сил Збройних Сил України, у 2006 році, на базі двох військових частин — 76 окремого полку зв'язку і автоматизованого управління та 53-го об'єднаного вузла зв'язку та інформатизації було утворено 76-й окремий полк зв'язку Повітряно-го командування «Захід».

Як і в далекому 1942 році, основне призначення частини — забезпечення командира і штабу Повітряного командування зв'язком з пунктами управління вищих та взаємодіючих штабів і управління підпорядкованими з'єднаннями та частинами; приймання і передача бойових розпоряджень, команд, донесень, наказів; забезпечення стійкого управління черговими силами частин та підрозділів Повітряного командування «Захід» під час несення бойового чергування з протиповітряної оборони держави; негайна передача (приймання) інформації про виявлення засобів повітряного нападу противника і оповіщення військ та багато інших.

Ці важливі завдання у полку виконують близько 600 фахівців. Частина несе бойове чергування у складі чергових змін Повітряного

командування «Захід». Крім того, батальйон на рухомих засобах полку готовий у будь-яку мить розгорнутися у вказаному районі.

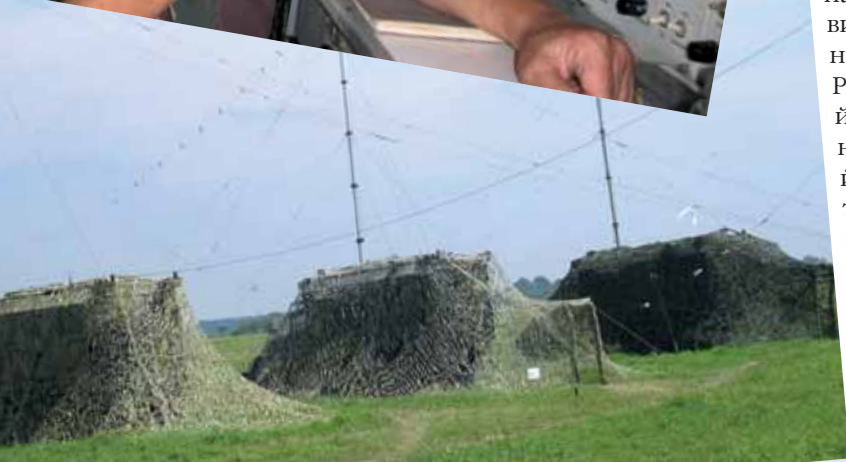
КРАЩА — У ПОВІТРЯНИХ СИЛАХ, ДРУГА — СЕРЕД ЗВ'ЯЗКІВЦІВ

Другий навчальний рік поспіль полк визнано кращою частиною зв'язку Повітряних Сил. А цього року він ще й увійшов до трійки найкращих у Збройних Силах України, посівши друге місце серед собі подібних!

— До речі, ще 2008 року ми були за крок від сьогоднішнього результату. Нас обійшли колеги з Повітряного командування «Південь». А нас тоді залучали до менш масштабних навчань: польового виходу батальйону на рухомих засобах поблизу пункту постійної дислокації, мобільну групу частини — до бригадних тактичних навчань на Яворівському загальновійськовому полігоні, групу військовослужбовців — до спільних навчань Міністерства оборони України і Служби безпеки України щодо прикриття важливих об'єктів держави, — пояснив Мирослав Миколайович Курчак.

Поштовхом до визнання того, що частина, яка сумлінно виконує поставлені завдання і не має порушень військової дисципліни, та-

ки гідна бути однією з кращих, послужила перевірка окремих частин та підрозділів Повітряного командування «Захід» Головною інспекцією Міністерства оборони України, зокрема і 1-го батальйону 76-го окремого полку зв'язку.

У 2010-му частина отримала оцінку «добре». Її почали ставити у приклад іншим. Але найважче, як відомо, не піднятися на п'єдестал, а втриматися на ньому.

Відтоді військовослужбовці не нехтували жодною зручною нагодою, щоб довести, що вони справжні професіонали і виконують поставлені завдання тільки якісно та швидко. Так було і під час командно-штабних навчань. Дії командування полку високо оцінив начальник штабу повітряного об'єднання. Фаховий вишкіл особовий склад продемонстрував на спільних навчаннях з протиповітряної оборони з військовими Республіки Білорусь, до яких залучався 1-й батальйон; на навчаннях з органами військового управління та військами і силами «Взаємодія-2010»; на батальйонних тактичних навчаннях у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки. І в ході минулорічних навчань «Адекватне реагування — 2011», де 2-й батальйон зв'язку рухомий, здійснивши марш на Рівненський загальновійськовий полігон, забезпечував зв'язком компоненту Повітряних Сил Збройних Сил України, польоти авіації і взаємодію між військами та командуванням 13-го армійського корпусу і Повітряного командування «Захід». До речі, вже цього року особовий склад частини підтвердив свій високий професіоналізм. Люди і техніка забезпечували зв'язком два допоміжні пункти наведення авіації, які на час «Євро-2012» розгорнулися поблизу «Арени — Львів». І справилися вони із завданням на «відмінно».

Загалом таких іспитів було небагато. Але всі їх особовий склад частини витримав з честю.

БАТАЛЬЙОНИ ПРОСЯТЬ...ЛЮДЕЙ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Одне з найболючіших нині — кадрове питання, зокрема, некомплект офіцерських посад. Кожна третя така посада вільна. Вакантними залишаються майже всі «ланки» штатно-посадової категорії «лейтенант — старший лейтенант». Тут бракує 30 офіцерів! І цього року молодого офіцерського поповнення частина не дочекалася. А для полку це болісний факт!

— На жаль, звільняється старше покоління.

Плинність кадрів велика, а людей приходиться мало. Починаючи із 2006-го, протягом року в середньому звільняється 8–9 офіцерів, а на їх місце приходиться 3–4. Проблема ускладнюється. Щодо контрактників, то ситуація стабільна. Частина тримає планку, близько 70% укомплектовано саме цією категорією військовослужбовців, — ділиться полковник Мирослав Курчак. — Хоча і тут є певні нюанси. Складність у тому, що в полку служить майже 50% жінок. Їх не поставиш в наряд, не примусиш нести важке, сісти за кермо вантажівки, охороняти військове містечко тощо. Тому на 50% мужчин «падає» навантаження ще й за жінок. Чоловіки починають від нас втікати.

Хоча є і чимало плюсів жіночого товариства. Прекрасна стаття більш дисциплінована, не має поганих звичок, більш посидюча. І взагалі, тишить око і щоденно дарує гарний настрій.

Поряд з цим залишається складна ситуація щодо матеріально-технічного забезпечення. Особливо з комплектацією підрозділів полку акумуляторними батареями великої ємності та автомобільною гумою. Чисельність нової техніки, яка знаходиться в частині, складає лише 1,5% від загальної. Решта 98,5% — техніка, яка має 20 і більше років. Додає клопотів й охорона вивільнених військових містечок. Щодня 8 осіб залучаються до охорони п'яти таких об'єктів. Відстань до найвіддаленішого з них, який знаходиться на території Міжнародного центру миротворчості та безпеки, — 70 кілометрів! Середня ж віддаленість від частини цих об'єктів — 15–20 кілометрів.

Але колектив упевнено дивиться у майбутнє. Адже вбачає його з мудрими і виваженими рішеннями, які приймає їхній командир. І свої успіхи головним чином пов'язують з ним.

— Це наполеглива і енергійна людина, яка бажає змінити все, що її оточує, на краще. Командирська позитивна зарядженість передається всім підлеглим. А ще Мирослав Миколайович хорошич вчитель і наставник. Він є незмінним командиром частини вже 12 років! Перед цим очолював полк зв'язку 28-го корпусу ППО, був командиром об'єднаного вузла зв'язку. Тобто знаходився на командних посадах, вмів знайти спільну мову з людьми і на власному прикладі показує, що і як треба робити, — зазначив заступник командира з виховної роботи підполковник Василь Лилак.

Додам, що за вагомих особистий внесок у захист державного суверенітету, забезпечення конституційних прав і свобод громадян, зміцнення економічної безпеки держави, зразкове виконання службового обов'язку та з нагоди 21-ї річниці незалежності України Президент України — Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Віктор Янукович нагородив полковника Мирослава Курчака медаллю «За військову службу Україні».

У свою чергу будь-які успіхи командир пов'язує тільки з підлеглими. І пишається, що сформувався колектив однодумців, який робить все для того, щоб виконати поставлені завдання.

Серед тих, хто своєю щоденною, наполегливою працею примножує славні бойові традиції полку підпол-

ковники Ю. Красноштан, В. Мельник, В. Сембай, майори О. Манченко, Е. Прохніч, А. Василькевич, Е. Орхівський, С. Обуховський, С. Рудь, В. Маляр, капітан П. Босий, старший лейтенант О. Дуда, старші прапорщики А. Шепелявець, Д. Шишков, В. Зіневич, А. Мунжов, прапорщик Р. Піх, працівник ЗС України В. Тригубенко та багато інших спеціалістів своєї справи.

— А чи потрібен взагалі полк зв'язку в еру мобільних телефонів та Інтернету, чи не доцільніше і не економніше кожній посадовій особі купити по мобільці? — задав питання командир.

— При всіх плюсах мобільного телефону, ті завдання, які стоять перед системою військового зв'язку, йому не під силу. Насамперед ми не зможемо забезпечити скритність інформації, будь-які відкриті канали можуть прослуховуватись. Крім того, збройні сили суміжних держав мають потужні засоби радіоелектронного подавлення, вони безперешкодно «закриють» стільниковий зв'язок. А в нас є можливість здійснити маневр, тобто перейти з дровового на тропосферний, а з нього, скажімо, на радіорелейний зв'язок. Один вид зв'язку не забезпечить виконання завдань — коментує полковник Мирослав Курчак.

...Сьогодні колектив полку знаходиться не в пункті постійної дислокації, і не за святковим столом. Він бере участь у дослідницьких та експериментальних командно-штабних навчаннях «Перспектива-2012». На Рівненський загальновійськовий полігон колона більше ніж з трьох десятків машин відбула на початку вересня. Коли повернеться, тоді зв'язківці і відсвяткують День частини. Зберуться ветерани 76-го окремого ордена Бойового Червоного Прапора полку різних часів служби, серед яких активні учасники військово-патріотичного виховання молоді: полковники у відставці Д. Биканов, О. Алєнов, В. Семикін, А. Кузнецов, Г. Соколов. Цього разу командування полку запросить на зустріч ветеранів тих частин, які під час реформувань увійшли своїм складом до полку зв'язку та сумлінно служили Вітчизні: полковників О. Слепухіна, О. Олійника, І. Сокаля, О. Панасюка, І. Марущака, підполковників О. Клопота, С. Скібу, В. Лещенка, М. Павленка, І. Прокоплюка та багато інших. Доля розкидала їх у різні куточки від місця служби. Буде нагода поспілкуватися, поділитися спогадами про минуле і сучасність з молоддю. А зараз у воїнів полку йде напружена бойова робота.

Віталій СТЕЧИШИН. Фото автора

Юрій Чебан:

«Своїм спортивним успіхом Ви засвідчили прагнення українських спортсменів досягати високих результатів на найпрестижних Іграх, звеличувати славу нашої держави. Україна пишається Вами».

(Із привітання Президента України Віктора Януковича олімпійському чемпіону Юрію Чебану).

Міністр оборони України Дмитро Саламатін:
«Участь в Олімпійських іграх — одна із складових іміджу держави. Спорт високих досягнень — це важка праця, яка вимагає дисципліни, впевненості у собі та вміння перемагати. І військові спортсмени знають це краще за решту. Вони вибороли для України п'ять золотих, одну срібну і дві бронзові медалі та вписали ще одну славетну сторінку в історію вітчизняного спорту».

**«На двохсотметровці
головне — перші три
гребки. А далі — сорок
секунд адреналіну,
швидкості та драйву...»**

Веслування на каное, 200 м.
1. Юрій Чебан (Україна) — 42.291
2. Євген Шуклін (Литва) — 42.792
3. Іван Штиль (Росія) — 42.853

На численні прохання читачів часопису «Військо України» ми продовжуємо серію інтерв'ю із військово-службовцями Збройних Сил — переможцями та призерами Олімпіади-2012 в Лондоні. Представляємо нашого співрозмовника — молодшого лейтенанта Юрія Чебана.

— Юріє, Національний олімпійський комітет визначив героїв олімпійського серпня, назвавши ім'я найкращого спортсмена та тренера України. Нам приємно, що саме ти та твій наставник — Вячеслав Сорокін — стали переможцями в цій номінації. Скільки років тобі довелося йти до свого зоряного часу в спорті?

— Приблизно дванадцять. Хоча до того, як захопився веслуванням, чого тільки не перепробував. Ініціатором всього була моя мати. Саме з її легкої руки я потрапив до різних секцій та гуртків. З чотирьох років займався боксом, ушу, навіть відвідував гурток декору. А до десяти років навіть займався... балетом. Потім я серйозно захворів і мама три роки боролася за те, щоб поставити мене на ноги. І врешті-решт перемогла!

Одного дня вона сказала: «Чого ж ми сидимо, давайте підемо на веслування!». Мені й досі дивно, що це сталося не відразу, адже вона свого часу була призеркою чемпіонатів СРСР саме з цього виду спорту. Так я потрапив на канал. Щоправда, жоден з тренерів не бажав зі мною займатися. Мовляв, хлопець після хвороби, та ще й у «віці». Тоді мама взяла байдарку, дала мені весло і сказала: «Юро, якщо ти не перевернешся — з тебе вийде видатний спортсмен». Тоді ще не знав, що відсотків відсотків новачків, які сідають у човен, не перевертаються, адже він дуже стійкий. Ось так я з часом до олімпійського «золота» і догріб. Взагалі, є ще багато людей, завдяки яким я досяг таких успіхів. Це мій наставник — заслужений тренер СРСР, України і Молдови Вячеслав Сорокін. Колись він був першим тренером дворазового олімпійського чемпіона Сергія Петренка. Не можу не згадати і свого першого наставника Євгена Лисяка. До слова, свого часу він тренував Вячеслава Сорокіна.

— Скажи, де можна займатися веслуванням у твоїй рідній Одесі?

— Ми тренуємось у місті Південне, яке розташоване поруч із Одесою. Там знаходиться невеликий ставок, довжиною десь з півтора кілометри. Щоправда, там вже дуже рідко займаюся, лише в перервах між зборами, коли гостюю вдома.

— А які спортивні бази в Україні найбільше підходять для каноїстів?

— Найкращі умови в Дніпропетровську і Херсоні. Є також база у Києві, на Трухановому острові. Але там одночасно тренуються і «академісти», і байдарочники з каноїстами, а ще плавають моторні човни, які створюють хвилі, заважаючи тренуванням.

— А взимку спортсмени відпочивають? Адже на вкритому кригою каналі не потренуєшся...

— На цей період розроблений спеціальний одяг, який допомагає переносити холод. А тренуємося ми в Бурштині, що на Івано-Франківщині. Там створений штучний канал, який призначений для охолодження місцевої ТЕС. Саме на ньому можна тренуватися навіть у морози, адже вода там ніколи не замерзає.

— Отже, скільки часу на день ти зазвичай проводиш у човні?

— У кожного спортсмена цей період може відрізнятись — тут все залежить від настанов тренера. У середньому приблизно три години.

— Старший брат теж пішов шляхом матері?

— Ні, Андрій закінчив морську академію. Одружився з англійкою, зараз мешкає у Лондоні.

— Юріє, це вже твоя третя Олімпіада. Що не склалося на попередніх двох?

— Першою в моїй спортивній біографії стала Олімпіада-2004 в Афінах. Мій наставник переконаний, що і тоді в мене були гарні шанси на успіх. Просто свої корективи внесла хвороба. У Греції стоя-

Молодший лейтенант Юрій Чебан (Збройні Сили, м. Одеса). Народився 5 липня 1986 р. у м. Одеса.

Заслужений майстер спорту.

Закінчив Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Ушинського у м. Одеса.

Перший тренер — Людмила Чебан.

Ігри XXIX Олімпіади-2008 у Пекіні — 3-є місце (каное-одиночка, 500 м). Чемпіонат світу-2010 — 3-є місце (каное-одиночка, 200 м). Чемпіонат Європи — 2011 — 3-є місце (каное-одиночка, 200 м). Чемпіон і призер Кубка України.

ла сильна спека, а в приміщеннях кондиціонери працювали на повну міць. Отже, сильний перепад температур і холодна вода зробили свою справу. Я захворів бронхітом. На дистанції задихався. Напівфінальний заїзд нормально пройшов, був десятим, а от у фіналі прийшов до фінішних буйків останнім...

У Пекіні в 2008 році були свої проблеми, але бронзову медаль на 500-метровці все-таки виборов. На останніх двохстах метрах мені довелося зробити просто божевільний ривок, настільки сильний, що кормою набрав у човен води і... пе-

рекинувся. Щоправда, вже після фінішу. Від іспанця Давида Каля, який отримав «срібло», я тоді відстав всього на... 0,369 секунди. На п'єдесталі пошани радів не менше, ніж чемпіон. Тоді ж вирішив: без олімпійського «золота» з веслування не піду!

— **Так, на пекінській Олімпіаді бронзову медаль ти виборов на 500-метровій дистанції, а тепер постійно змагаєшся на двохсотметровці. Це твоя нова спеціалізація?**

— Мені завжди подобалося «ходити» на 200-метровці. Олімпійською цю дистанцію вперше зробили саме в Лондоні. Тому так сталося, що раніше я був просто змушений виступати на дистанціях 500 та 1000 метрів.

— **Виходить, що та дистанція, яка стала для тебе успішною на Олімпіаді-2008, вже пройдений етап?**

— Так. Навряд чи я надалі виступатиму на ній на змаганнях. Хіба що ганятиму лише заради тренування.

— **Скажи, місце, де проводили змагання серед веслувальників у Лондоні, тобі знайоме?**

— На лондонському каналі Ігон був вперше. Ми зазвичай змагаємося у таких країнах, як Німеччи-

на, Угорщина, Польща. Отже, я вже знаю, що очікувати від тамтешніх каналів та води. А у Лондоні все було з чистого аркуша.

— **На твою думку, приїзд до Лондону за два тижні до старту був виправданим? Чи не було б краще приїхати перед змаганнями?**

— Ми з тренером все зробили правильно. У Лондоні зовсім інший клімат, ніж у нас, який вимагав певного часу на акліматизацію. Крім того, потрібно було випробувати стартові системи та канал, де мали проходити гонки. Адже навіть глибина водоймища має значення. Наприклад, чим глибший канал, тим меншою буде щільність води на поверхні, і тим легше буде веслувати.

А ще неабияку роль відіграє моральний настрій спортсмена. У мене була можливість подивитися Лондон, поспілкуватися з братом та його родиною...

— **Мабуть, для каноїста ще й важливо тренуватися саме на своєму човні?**

— Так. Човен і веслувальник — це єдине ціле. Навіть якщо два човни на перший погляд однієї конструкції, усе-таки вони матимуть свої відмінності, які є дуже важливими для веслувальника.

— **Скажи, як ти себе почував напередодні вирішального олімпійського старту?**

— Чесно кажучи, погано спав.

— **Досвідчений спортсмен — і не спав?**

— Уві сні уявляв, як стартуватиму, проходилиму перші сто метрів, як від мене відставатимуть суперники. Мені також наснилося, що я нібито бачу свій фінальний заїзд, але в протоколах не зазначено переможців. А ще, що я запізнився на фінальний заїзд і гонка проходить повз мене. Тут я знову прокидався. Це називається уявна візуалізація. Саме у такі моменти частішає пульс і сон проходить.

— **Хвилювання вдалося позбутися на дистанції?**

— На доріжці я не дивився у різні боки, хоча така звичка в мене є. Десь у глибині душі відчував: тут треба йти на максимальних обертах. На Олімпіаді перемогти прагне кожен, для спортсмена це основна мета його кар'єри. Я виклався на дистанції не на 100, а на всі 110 відсотків.

— **Якою була тактика проходження дистанції?**

— Ми спеціально готувалися до цього фіналу, до погоди та умов заїзду. Були готовими до будь-яких несподіванок, до будь-якої ситуації, до будь-якого вітру і доріжки. На щастя, вітер того дня ідеально для мене підходив.

Міністр оборони України Дмитро Саламатін вручає переможцю Олімпіади-2012 молодшому лейтенанту Юрію Чебану грошову премію

Щодо тактики, то на цій дистанції ніякої тактики не було і бути не може. На 200-метровці немає часу думати. Це як запальничка: газ пусили, вогник з'явився і через сорок секунд згас. Тренер мені сказав: «Зроби все можливе, щоб одразу відірватися від суперників, а там — як пощастить». Я стартував по четвертій доріжці, а по шостій «йшов» головний кандидат на «золото» Іван Штиль (до речі, англійські букмекери помилилися, адже саме Івану пророкували перемогу. Мені вони «відавали» лише «срібло»). На старті головне — перші три гребка. Я зумів відразу вирватися в лідери, випередивши суперників на півкорпуса. Десь із середини дистанції латвієць Євгеній Шуклін та іспанець Альфонсо Бенавідес Лопес де Айала стали мене наздоганяти, скоротили відрив, але так і не наздогнали. На фініші, щоправда, в мене стався невеличкий збій — під час гребка рука зіслизнула з весла. Однак навіть це не завадило закінчити дистанцію першим, адже мав перевагу над своїми найближчими переслідувачами. І врешті-решт випередив їх. Раніше, отримуючи нагороди на чемпіонатах світу і Європи, я радів, але мене не залишало відчуття, що чогось не вистачає. Допливши до

олімпійського «золота», це відчуття нарешті зникло. Я почував себе тієї миті абсолютно щасливим.

— Після фінішу у тебе було досить спокійне обличчя, нібито ти вже зі старту плив з медаллю...

— Чесно кажучи, не знав, як себе поводити в цій ситуації. Адже це була моя перша олімпійська золота медаль. Коли дістався фінішу, спочатку не повірив, що переміг. Лише коли вивісили протоколи, тільки тоді усвідомив, що це так. Але тільки наприкінці дня вже дійсно зрозумів, що сталося. До того мене відволікали від думок про «золото» постійні інтерв'ю, перевірка на допінг, завантаження човнів. Надвечір, коли заспокоївся і почав прокручувати ситуацію в голові, нарешті зрозумів: я — олімпійський чемпіон!

— Ти якось сказав журналістам, що про особисте життя подумаєш тільки тоді, коли досягнеш у спорті найвищих показників...

— А я від своїх слів і не відмовляюся. Вважаю, що родина не зміцнює здоровий спортивний дух. Тому про високі результати можна думати і прагнути до них, поки не одружений. «Золото» вищої проби в мене вже є, тепер справа за малим.

— Це ти що маєш на увазі? Невже дитину?

— І це теж. У мене є кохана дівчина, серйозні почуття. Думаю, я зумію поєднати важливе з корисним. У моїх батьків ці взаємини ідеальні. І моїй матері вдалося знайти та зберегти кохання, не полишаючи заняття спортом (Людмила Лошицька — майстер спорту СРСР з веслування на байдарці, переможець і призер чемпіонатів Європи і світу. Тренувалася у заслуженого тренера СРСР Геннадія Дьяченка, який виховав плеяду відомих веслувальників, зокрема, олімпійську чемпіонку Юлію Рябчинську — Авт.).

— А які подальші плани у спортивній кар'єрі?

— Для мене спорт — це все життя. Покинувши улюблену справу, людина неначе помирає. Тому впевнений — Лондоном справа не закінчиться. Треба й надалі тримати планку! Попереду мене чекають нові вершини, головною з яких, без сумніву, стане Олімпіада в Ріо-де-Жанейро в 2016 році. Мій тренер В'ячеслав Сорокін якось сказав, що якщо я виграю ще дві Олімпіади, це і буде повне здійснення мрії. Я з ним цілком згоден.

Бесіду вів Юрій КУЗНЕЦОВ

На п'єдесталі пошани Юрій Чебан (Україна), Євген Шуклін (Литва), Іван Штиль (Росія)

Ця розмова була зареєстрована між іспанцями і американцями на частоті «Екстремальні ситуації в морі» навігаційного каналу 106 у протоці Фіністерра (Галісія) 16 жовтня 1997 році.

Іспанці: (перешкоди на задньому фоні). Говорить А-853, будь ласка, поверніть на 15 градусів на південь, щоб уникнути зіткнення з нами. Ви рухаєтеся прямо на нас, відстань 25 морських миль.

Американці: (перешкоди на задньому фоні). Радимо вам повернути на 15 градусів на північ, щоб уникнути зіткнення з нами.

Іспанці: Відповідь негативна. Повторюємо, поверніть на 15 градусів на південь, щоб уникнути зіткнення.

Американці (інший голос) : З вами говорить капітан корабля Сполучених Штатів Америки. Поверніть на 15 градусів на північ, щоб уникнути зіткнення.

Іспанці: Ми не вважаємо вашу пропозицію за можливе, ні за адекватне, радимо вам повернути на 15 градусів на південь, щоб не врізатися в нас.

Американці (на підвищених тонах) : З ВАМИ ГОВОРИТЬ КАПІТАН РІЧАРД ДЖЕЙМС ХОВАРД, КОМАНДУВАЧ АВІАНОСЦЯ USS LINCOLN ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКОГО ФЛОТУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ, ДРУГОГО ЗА РОЗМІРОМ ВІЙСЬКОВОГО КОРАБЛЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ФЛО-

ТУ. НАС СУПРОВОДЖУЮТЬ 2 КРЕЙСЕРИ, 6 ВІНИЩУВАЧІВ, 4 ПІДВОДНІ ЧОВНИ І ЧИСЛЕННІ КОРАБЛІ ПІДТРИМКИ. Я ВАМ НЕ «РАДЖУ», Я «НАКАЗУЮ» ЗМІНИТИ ВАШ КУРС НА 15 ГРАДУСІВ НА ПІВНІЧ. ІНАКШЕ МИ БУДЕМО ВИМУШЕНІ ВЖИТИ НЕОБХІДНИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ БЕЗПЕКИ НАШОГО КОРАБЛЯ. БУДЬ ЛАСКА, НЕГАЙНО ЗАБЕРІТЬСЯ З НАШОГО КУРСУ!!!!

Іспанці: З вами говорить Хуан Мануель Салас Алкантара. Нас 2 чоловік. Нас супроводжують наш пес, вечір, 2 пляшки пива і канарка, яка зараз спить. Нас підтримують радіостанція «Cadena Dial de La Coruna» і канал 106 «Екстремальних ситуацій в морі». Ми не збираємося нікуди повертати, враховуючи, що знаходимося на суші і є маяком А-853 протоки Фіністерра Галісійського узбережжя Іспанії. Ми не маємо ані найменшого поняття, яке місце за величиною ми займаємо серед іспанських маяків. Можете прийняти можливі заходи, які ви вважаєте необхідними, і зробити усе, що завгодно для безпеки вашого чортячого корабля, який розіб'ється вщент об скелі. Тому ще раз настійно рекомендуємо вам зробити найбільш осмислену річ: змінити ваш курс на 15 градусів на південь для уникнення зіткнення.

Американці: Ок, спасибі, що завчасно попередили!

ЛОБ У ЛОБ

Спартанські перегони капрала Тода Лава

Є люди, для яких не існує нічого неможливого. Вони мають таку силу духу, що, дивлячись на них, позасвідомо починаємо переосмислювати життєвий шлях.

Яскравий приклад цієї славної когорти — капрал Тод Лав — морський піхотинець, який у серпні 2010 року в Афганістані втратив обидві ноги та ліву руку, підірвавшись на саморобному фугасі під час виконання бойового завдання.

Це ж яку треба мати силу волі, щоб після отримання таких поранень навчатися грі на фортепіано... Це ж яке повинно бути бажання жити, щоб взяти участь у Спартанських перегонах, які включають марш-кидок на 10,5 миль по пересічній місцевості та 75 перешкод, серед яких — подолання стін, багнюки тощо. Їх важко подолати і цілком здоровій людині. А ще й надіти на себе маску, яка зменшує доступ кисню на 30 відсотків!

Асоціація Спартанських змагань існує з 2005 року. До її складу входять найекстримальніші люди, які випробують свої тіла та дух на витривалість. Команда X-T.R.E.M.E. приз-

начена для допомоги і реабілітації ветеранів-інвалідів афганської та іракських війн. Вона утримує власний спеціальний реабілітаційний центр.

Ніхто з учасників перегонів не знає, які саме випробування на них чекають, тому що організатори змагань тримають це в суворій таємниці. Проводити такі змагання надихнули тренування морських котиків армії США. Учасники перегонів долають перешкоди — від екстремальних до цілком абсурдних.

Коли команда Х-T.R.E.M.E. наблизилася до стартової межі під драматичні звуки волинки, у глядачів пере-

Капрал майже солно подолав більшість перешкод, серед яких і підйоми бетонних блоків, сходження зі стін, канатні перешкоди, і навіть метання спису. А чого було варте його героїчне сходження з пагорбу...

Глядачі та організатори перегонів спостерігали, як учасники долають перешкоди. Один з присутніх наприкінці перегонів промовив: «Сьогодні ми з честю спостерігали за

хопило подих. Цілеспрямованість, воля до перемоги буквально зчитувались з монолітного строю атлетів. Всі як один досвідчені, рішучі та дисципліновані, в однакових масках і уніформі. Як пояснив засновник команди — це зроблено для того, щоб не фокусувати увагу на поранених воїнах.

...22-річний хлопець, без ніг та лівої руки, був першим з команди, хто спустився на парашуті. Команда неймовірних людей, до якої, до речі, входить і сержант Джонатан Мозінго з ампутованою ногою, вже чекала на землі.

цими змаганнями. Можливо, не все бачили, але не можемо висловити те, що ми відчули, тому й зараз ви бачите сльози на наших очах...»

Коли я почув про Тода, не зміг відповісти на своє запитання: «Як він, маючи менше 50 відсотків тіла, може робити таке? Що підтримує його?». Може варто звернути увагу на його прізвище — Лав (Love), що в перекладі означає «Любов». Так, це любов до життя...

Підготував Василь ПОТАПЧУК

МІСЦЕВИЙ ЄЛІЗАРОВ

На Чернігівщині Івана Хижка називають місцевим Єлізаровим. Подейкують, що до нього навіть лікарі ходять на прийом. Його частенько можна побачити у місті, особливо тоді, коли відбуваються зустрічі з бойовими побратимами — 9 Травня та у День партизанської слави. Святкує 89-літній ветеран ще дві дати — День медика та День військового розвідника.

ЖИТТЯ ПРОДОВЖУЮТЬ... ПРИСТРОЇ

— Буду спілкуватись лише в холодну та дощову погоду, — сказав мені у телефонній розмові Іван Хижко.

— Чому?! — здивувався я.

— Тому, що гарної днини на город поїду, маю 10 соток, засаджених овочами та фруктами, треба працювати, — відрізав він...

Ветеран Великої Вітчизняної війни Іван Іванович Хижко зустрів мене у відкритих дверях квартири — наче чекав чергового пацієнта. Його робочий кабінет — це окрема кімната в помешканні, зовсім не схожа на лікарняну палату. Довкола безліч різноманітних пристроїв та винаходів. Їх застосування мені було невідоме, та пізніше си-вочолий розвідник розповів, що це

Зняти без жодного пострілу кількох вартових та голіруч впоратися з ворожими шпигунами — у цьому Івану Хижку серед партизанів загону не було рівних. Він знав усі тонкощі розвідувальної та диверсійної справи. Ще тоді, в 1941 році, в партизанських окопах Західної України пообіцяв собі, що після перемоги лікуватиме скалічених війною. Слова дотримав, і тепер головні його вороги — це хвороби людей.

все справа його рук, аналогів яким сьогодні не знає традиційна хірургія. Деякі з них за часів Радянського Союзу дали можливість Івану Івановичу стати кандидатом медичних наук і отримати медаль «Винахідник СРСР». Та він зовсім не радіє нагородам, адже ніхто в Україні не застосовує його диво-речі.

— Якщо у нас не потрібно — віддам науковцям за кордон, аби не пропало, — бідкається він. — Там заберуть з ногами й руками, тим більше, що на все є відповідні ліцензії.

Один з винаходів ветерана — спеціальний пристрій для остеосинтезу. В дерев'яній скриньці розміщено багато металевих дрібничок, які, за його словами, допомагають відновлювати будь-які переломи людських кісток.

А ще у колишнього партизана-розвідника на полиці припадають пилом десятки рукописів та навчальної літератури. Іван Іванович нещодавно написав посібник з лікування остеохондрозу, ендартеріїту та трофічних виразок, а також готує до видання енциклопедію лікування сутлобів людини.

ПАРТИЗАН ІЗ ПІДРОЗДІЛУ КУТУЗОВА

Народився Іван Іванович у 1923 році на Житомирщині, в селі Дацьки. Там закінчив 7 класів школи, а потім ще 3 роки навчався в сусідніх Коровинцях. Після закінчення 10-го класу Хижко разом з однокласниками поїхав фотографуватись до районного центру в Чуднів, де на центральній площі почув, як з рупору на електричному стовпі оголосили: «Почалася війна!»...

— Тоді всі мої друзі порозбігалися в різні сторони, — згадує вете-

ран, — і я теж побіг додому, так перелякався. — Цього ж дня сільське керівництво розпорядилося вис-тавити нічні пости довкола села і ми зі старшим братом Артемом погодилися піти.

Ввечері два брати засіли в кущах біля сільської дороги та чекали на ворога. Вже дуже близько було чути вибухи ворожих авіабомб.

Колись брат Артем служив у прикордонних військах у Владивостоці. Він знав, як знешкоджувати шпигунів та брати їх у полон. Дещо з того й розповів молодшому Івану.

Темної ночі Хижки побачили стороннього чоловіка, який копирсався палкою в землі. У братів зародився план. «Зараз ми його схопимо» — домовились вони.

— Старший брат вибіг спереду шпигуна, а я став позаду нього, — розповів Іван Хижко. — Ми одночасно крикнули: «Стояти, руки догори!». Від несподіванки та переляку незнайомец упав горілиць. Вже

потім у селищній раді з'ясувалось — це житель сусіднього села, який тікав від фашистів.

Це був перший у житті повчальний факт, коли словом можна вбити, як пострілом.

У перші дні війни довелося відсиджуватися в селі, адже ніхто не знав, куди втікати. З сусідніх сіл доходила інформація, що притулок можна знайти лише за Дніпром. Єдина дорога на Київ пролягала залізницею через Бердичев. Місто захопили німці, а охороняли — союзні їм мадяри. Більшість односельців разом з Хижком вирішили тікати саме цим шляхом. Довелося входити в довіру загарбникам, аби працевлаштуватися на залізницю. У слушний момент вони планували захопити потяг та втекти до своїх.

— За кілька місяців спілкування з мадярами я майже вивчив їхню мову, — згадує Іван Хижко. — Добре пам'ятаю, як вони знущалися над людьми, поклявся їм помститися.

Одного дня перебіжчик з сусіднього села розповів, що фашисти дізнались про місцезнаходження радянського партизанського загону, який дислокувався в лісі поблизу села Карпівці. Комуś потрібно було сповістити про німецький рейд. Хижко й погодився. Побіг селом, дійшов до залізничної станції, але там наткнувся на ворога.

— *Neked dokumente*, — вимагав документи озброєний мадяр.

— *Methozu dokumente*, — відповів, що документи вдома Іван.

Зав'язалася бійка. Двох чатових він вбив та втік до партизанів. Назад дороги вже не було — його оголосили зрадником німецького народу.

У житомирських лісах було кілька партизанських з'єднань. Івану дали притулок у підрозділі імені Кутузова. Там його навчили навикам рукопашного бою та видали зброю. Сотні разів він захоплював продовольчі склади фашистів, підривав мости та важливі залізничні шляхи, знешкоджував пости і засідки німців. Спритного і невловимого юнака постійно відправляли в розвідку. Він умів майже непомітно проникнути на будь-який об'єкт, виконати завдання та неушкодженим, а інколи з полоненими, повернутися до своїх. Усю війну Іван Хижко партизанив у Житомирщині, Рівненщині, Тернопіль-

щині та Вінниччині, визволяв Луцьк від загарбників.

ЧЕМПІОН ВІДМОВИВСЯ ОХОРОНЯТИ КРЕМЛЬ

Після війни Іван Хижко працював у луцькій міліції. Одночасно навчався в школі самбо.

— У Львові відкрили першу в Україні спортивну школу самбо, — розповів ветеран. — Я показував хороші результати, перемагав у національних змаганнях, а вже згодом навчав волинських працівників КДБ прийомам самозахисту.

На змаганнях з самбо в Москві Іван Хижко виборов перше місце у ваговій категорії до 70 кілограмів, став чемпіоном Радянського Союзу. На українського юнака відразу ж звернули увагу високопосадовці.

— Чи не хочете ви, юначе, працювати зі мною, — звернувся до Хижки начальник охорони московського Кремля. — Гарантую пристойну зарплатню та кар'єрний ріст, отримуєте квартиру в центрі міста.

Він відмовився: «Хочу вчитися на лікаря, людям допомагати!».

Повертаючись додому, ніяк не міг викинути з голови пропозицію генерала, думав чи не пошкодує. Та через кілька тижнів Іван Іванович вступив до Львівського медичного інституту. Через 6 років молодого лікаря-травматолога направили працювати в Хмельницьку обласну лікарню. Потім працював у Ворошиловграді (сьогодні Луганськ), Северодонецьку.

— На одній із зустрічей випускників медінституту, — говорить лікар, — я побачився зі своїм одноклассником, головним лікарем Чернігівської обласної лікарні. Він запропонував мені роботу в своєму закладі, обіцяв великі повноваження та житло.

Погодився. І в 1968 році переїхав до Чернігова, де і живе нині. Працював лікарем-травматологом, став ортопедом вищої категорії, був завідувачим травматологічного відділення, слідкував за роботою лікарів-ортопедів всієї області.

Сьогодні йому дуже шкода, що сучасна медицина не та, що була раніше.

— Я прожив той час, коли в країні навчалися та лікувались майже безкоштовно, — переконливо стверджує медик, — а зараз у хворої, вмираючої людини вимагають

гроші. Вони стали пріоритетним аргументом у медицині, замість того, щоб вдосконалювати її.

Навіть в одній зі своїх книжок Іван Хижко обурливо написав: «Ось «хороший» лікар, він навіть допоміг мені отримати інвалідність. Мені, наприклад, такий лікар не подобається. Хіба його вчили для того, щоби він зробив із хворого не здорового, а каліку?».

Сьогодні Іван Іванович охоче приймає хворих у себе вдома, застосовує різні методики лікування, прагне зробити так, аби болячки більше не тривожили людину, аналізує плюси та мінуси тої чи іншої процедури.

У 2006-2008 роках Хижко спостерігав за впливом «сумки-кенгурушки» на опорно-руховий апарат дитини. Це такі рюкзаки, в котрих матері на собі носять немовлят. Його дослідження виправдали підозри і він зробив важливий висновок: «Коли малюк спить в рюкзаку на плечах чи грудях мами, його кістки отримують велике навантаження. Тому змалку у дитини розвивається сколіоз, остеохондроз та інші викривлення хребта».

Вже сьогодні до застережень Івана Івановича прислуховуються тисячі мешканців України. Вони дякують йому за те, що вберіг дитину від майбутніх відвідин лікарів-ортопедів.

Взагалі він планує ще дуже багато чого дослідити.

— Хочу написати спостереження про те, яке взуття краще носити, — запевнив лікар, — які фізичні вправи і в якому віці краще виконувати.

Іван Іванович кілька років тому придбав автомобіль. Їздить на дачу неподалік Чернігова або з друзями порибалити та назбирати грибів. Життєрадісний і відвертий дідусь вважає, що треба вести здоровий спосіб життя, часто бувати на свіжому повітрі, більше рухатися. Тоді й лікарям роботи менше буде.

Наступного року ветерану виповниться 90. Вирішив, що святкуватиме в широкому колі, адже до нього прийдуть не лише діти та онуки. Обов'язково привітають ветерана й ті, з ким воював, з ким працював, і ті, кого вернув майже з того світу...

Віктор АНУФРІЄВ.
Фото з архіву Івана Хижка

ПАМ'ЯТНИК МАТЕРИНСЬКОЇ ЗАСТОРОГИ

У місті Запоріжжі, на високій кручі, де старий Дніпро багато століть б'ється грудьми об берег Хортиці, від вересня 1997 року стоїть двометровий гранітний хрест... Як пам'ять... Як незагойна рана...

Те, що солдатські матері зуміли зробити в Запоріжжі, не повторив ніхто і ніде. Об'єднавшись у громадську організацію, вони горою стали на захист прав військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України, членів їх сімей і... пам'яті синів, загиблих під час виконання службових обов'язків у мирний час.

...Незабутній день відкриття пам'ятного знаку. 12 вересня 1997 року в парку Металургів обласного центру на скелястому березі Дніпра було людно. Грала музика. Хтось з присутніх тихо, не стидяючись сліз, плакав, хтось міцніше пригортав до грудей портрет солдата, стискав в змокрілих долонях букети осінніх квітів та паперові іконки Богородиці... Матері з маленьким

Сином на руках, яка в березні 1990 року стала символом і покровителькою боротьби матерів за долю синів-солдатів і за нове Українське військо.

14 липня 1990 року на екстреному Форумі солдатських матерів було ухвалено резолюцію, звернення матерів до воїнів строкової служби усіх округів і флотів, та декларацію про підконтрольність військової служби в Україні. Вперше в історії українського народу солдатські матері в категоричній формі вимагали від вищого законодавчого органу країни переведення Збройних Сил на систему професійної армії та її деполітизації.

Зводячи пам'ятний знак, матері передусім прагнули застерегти солдатів, прапорщиків, офіцерів і генералів Збройних Сил України від необдуманих вчинків, а пам'ять про їхніх загиблих синів-солдатів стояла невтомним сторожем їхньої людяності та гідності. Хрестились, поглядаючи на Дніпро, Хортицю, високу могилу і

пам'ятний знак під білим покривалом....

Людське життя схоже на човен, який пливе безкрайнім морем за курсом, відомим одному Господу.

Здається, ніщо не зможе порушити його визначений рух до обрїю. Ніщо і ніхто. Народження, дитячий садочок, школа, армія, інститут, сім'я, діти, дїм, робота, старість, онуки...

На думці лише звершення і здобутки та здоров'я дітей, а хрест, який у кожного свій, ми, здається, легко зможемо нести за спиною, не відчуваючи ні його ваги, ні його розмірів... Хутчїй, хутчїй угору до вершини. Та на словї військова служба, плин життя перервався...

Човен зупинився і розколовся на двї частини — на ДО... і ПІСЛЯ...

Із Звернення матерів — учасниць Першого з'їзду солдатських матерів України до воїнів строкової

служби всіх округів і флотів. Запоріжжя, 8–9 вересня 1990 року:

«Солдати, матроси, сержанти!

Всі ви — наші діти. Кожен із вас — чийсь син. Ви охороняєте наш спокій... Але задумайтеся: чи спокійно нам, матерям, коли у мирний час у військах гинуть юнаки?

Діти, одумайтеся! Вам ще любити, одружуватися, рости своїх дітей. Не приносьте горя в чужий дім, і горе не прийде у ваш. Ви мужчини, а мужчина повинен бути захисником, а не вбивцею.

Закликаємо, бережіть один одного, розставайтеся друзями, а не ворогами! Чекаємо вас додому здоровими. Пам'ятайте про своїх матерів».

Із спогадів Ганни Воробйової, голови Запорізького міського Фонду правового і соціального захисту сімей військовозобов'язаних, загиблих при виконанні службових обов'язків у мирний час:

«Щопівроку проводжають матері воїнів до війська. Ввіряють Богові та командирам життя і здоров'я своїх випестуваних, рідних кровиночок, понад усе чекають звістки, мріють про радісну зустріч. І не може бути по іншому. Адже життя батьків продовжується в дітях, але була «нешасний випадок» на службі, як незбагненна кара, обриває заведений плин подій, і повертаються тоді сини до строку, хто — скалічений, а хто — у цинковій труні.

«Загинув, виконуючи службовий обов'язок». Нічим не виміряти горя матері. Нестерпний біль розриває серце.. А треба жити далі, жити без сина, берегти пам'ять і, якщо вистачить сил, боротись за те, щоб з іншими такого не сталося. Від січня 1995 року Запорізький Фонд правового і соціального захисту сімей військовозобов'язаних, загиблих при виконанні службових обов'язків у мирний час, бореться за права військовослужбовців строкової служби Збройних Сил нашої держави, за права солдатських матерів та вшанування пам'яті загиблих синів-солдатів. Ми прагнули створити не лише місце материнської пам'яті, а й місце материнської тривоги... Пам'ятник — то зарубка на материнському серці і заклик до боротьби за долю і права живих».

Із рішення Запорізької міськради від 25 липня 1996 року №316:

«...У зв'язку з пропозицією міського Фонду правового і соціального захисту сімей військовослужбовців, загиблих при виконанні службових обов'язків у мирний час, про спорудження пам'ятного знака в місті Запоріжжі, виконавчий комітет Запорізької міської ради народних депутатів вирішив: провести відкритий конкурс на проект пам'ятного знака та встановити його у міському парку».

...Біле покривало, здається, падає цілу вічність. У двометровій гранітній брилі закам'янили обриси православного хреста і фігура солдата із зброєю в руках, юнака, призваного до війська. Тишу, як постріл, рве розпачливий жіночий крик: — Саша! Це ж мій Саша! Синочку!

Із спогадів Євгенія Котлярова, директора будівельної компанії НВО «Анже»:

«...За радянських часів ніхто б не дозволив зведення такого пам'ятника. Майже два роки його проект пробивався крізь тенета різних інстанцій. Велика сірокраплиста брила піддалася нашим майстрам-каменярям лише з другої спроби. Скульптор Дмитро Іванченко за ідеєю запорізького історика і журналіста Олександра Кривошия вирубав з граніту двометровий кам'яний хрест — пам'ятник військовослужбовцям, загиблим при виконанні службових обов'язків у мирний час і... материнській пам'яті. Я впевнений, пам'ятник незабаром набуде статусу Всеукраїнського, бо О.П. Кривоший зумів відчутти біль тисяч материнських сердець і передати енергетику ма-

теринської тривоги за долі сотень тисяч живих солдатів...».

Хрест ледве закарбувався на закам'янілому уламку молодого життя. Життя, яке обірвалось на підйомі... Життя молоде і праведне, бо юнак виконував свій обов'язок перед Вітчизною. І в який спосіб він би не загинув, це праведна душа...

Із виступу Павла Михайлика, у 1997 році першого заступника голови Запорізької міської ради народних депутатів з роботи виконавчих органів:

«...У березні 1990 року солдатські матері Запоріжжя взялися рятувати синів-солдатів та розбудовувати українську армію. У 1995 році солдатські матері заснували Фонд правового і соціального захисту сімей військовозобов'язаних, загиблих при виконанні службових обов'язків у мирний час. Повсякденна діяльність активістів Фонду складна і різноманітна. І хоча за статутом вони мають право захищати інтереси лише сімей загиблих військовослужбовців, йдуть на зустріч кожній людині, котра звернулася за допомогою. Солдатських матерів Запоріжжя добре знають у військових частинах гарнізону, де вони зустрічаються з командуванням, цікавляться умовами служби воїнів, організують для строковиків душевні, майже сімейні свята з гостинцями від щирого серця, з чаєм та випічкою. Спасибі, матері, що дбаєте про живих і пам'ятаєте про загиблих...!»

— Отче наш, Ти що еси на небесах! Хай святитись ім'я твоє... — лу-

нає голос отця Володимира, настоятеля церкви Святого Миколая, а наче у дзвін б'ють... У великий церковний дзвін...

— В ім'я Отця і Сина, і Святого Духа!

Хрестяться згорьовані матері, солдати, офіцери, депутати, посадовці міськдержадміністрації, журналісти, лікарі «швидкої», працівники міліції, школярі і випадкові перехожі...

Вирізьблена в граніті фігура воїна — пам'ять про сина. Материнська душа наповнить її своїми рідними незабутніми рисами.

Короткий чубчик, кирпатенький ніс, ластовиння — це він, єдиний і незабутній син, якого мати живим і здоровим віддала у військо. Його усмінене обличчя завжди перед очима, хоча роки стирають з пам'яті і події, і образи рідних людей та друзів...

Із спогадів Тамари Карапеліч, заступниці голови Запорізького міського Фонду соціального і правового захисту сімей військовообов'язаних, загиблих під час виконання службових обов'язків у мирний час:

«...Завдяки зусиллям запорізького історика і журналіста О.П. Кривошия закрита колись тема набула широкого громадського розголосу. Завдяки підтримці голови Запорізької міської ради народних депутатів О.С. Головка, його першого заступника з роботи виконавчих органів П.А. Михайлика, а також директора НВО «Анже» Є. Котляро-

ва та скульптора Д. Іванченка постав перший в Україні і на теренах СНД пам'ятник. Завдяки енергії сотень матерів, чиї сини служили і служать у війську, ми здолаємо і «казарменне хуліганство», і черствість посадовців. Солдатські матері прагнуть зробити все від них залежне, аби наша армія була насправді школою мужності та патріотичного виховання юнаків, аби з неї повертались сини додому живими і здоровими...».

Кожна мати, яка пережила свою дитину, плаче по-своєму.

Життя воїна обірвалось, відгоріло, а материнський човен пливе далі... Вже без сина-солдата..

А вирізьблений з каменя хрест так і залишиться навечно незакінченим...

Це вічний біль і вічна материнська пам'ять...

Це мука і обов'язок нести пожиттю недорізьблений сином хрест.

Вічна материнська мука: недовчився, недокохав, недобудував дім, не натішився дітками, не втопився на омріяній роботі, не доглянув стареньку матір... і не поховав.

Із виступу Олександра Кривошия, автора пам'ятного знака військовослужбовцям, загиблим при виконанні службових обов'язків у мирний час.

«...Впродовж десятиліть громадській думці дозволялося говорити тільки про «ратні подвиги» непереможної радянської армії і, боронь Боже, торкнутися її проблем. Навіть тих, що були пов'язані з каліцтвом чи загибеллю військовослужбовця. З нашої мовчазної згоди

творилося зло, а цинкові домовини приходили у батьківські хати замість листів. Одним із перших у березні 1990 року повстав проти цього зла Запорізький комітет солдатських матерів.

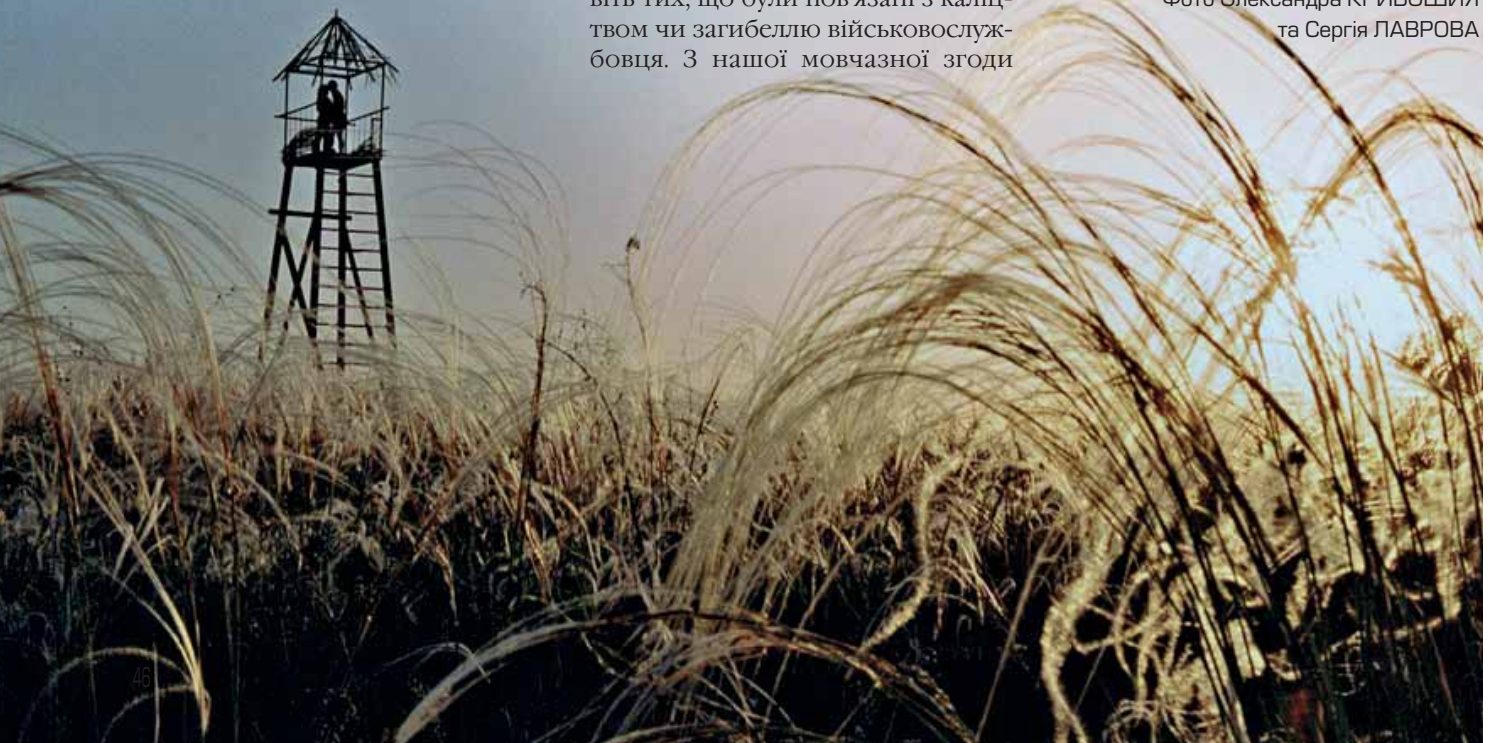
У матерів України сьогодні єдине прагнення і єдиний біль: щоб їхні сини поверталися із війська живими і здоровими, не були скалічені ані фізично, ані морально. Хіба таке бажання може розходитися з інтересами української армії, з інтересами усього суспільства? Солдатські матері, які вже ніколи не побачать своїх синів, прагнуть зробити все, щоб такого не трапилося з іншими. Хай цей пам'ятник буде материнським застереженням солдатам, сержантам, прапорщикам і офіцерам Збройних Сил України від необдуманих вчинків.

Військовослужбовці, покладіть край нестатутним відносинам, адже ви сини й онуки солдатських матерів, які у березні 1990-го року першими піднялися на боротьбу за національні Збройні Сили України, а в 1997-му вибороли право встановити цей, єдиний на всьому пострадянському просторі, пам'ятник материнської застороги...».

...У місті Запоріжжі, на високій кручі, де старий Дніпро багато століть б'ється грудьми об берег Хортиці, від вересня 1997 року стоїть двометровий гранітний хрест... Як пам'ять... Як незагойна рана і докір...

Як пам'ятник материнської застороги і пам'яті...

Олекса РАДОЧИН, м. Запоріжжя,
Фото Олександра КРИВОШИЯ
та Сергія ЛАВРОВА

Солдати, матроси, сержанти!

Всі ви — наші діти. Кожен із вас — чийсь син. Ви охороняєте наш спокій... Ви мужчини, а мужчина повинен бути захисником, добрим товаришем, побратимом, якими були ваші пращури — запорожські козаки.

Закликаємо, бережіть один одного, розставайтеся друзями! Чекаємо вас додому здоровими. Пам'ятайте про своїх матерів...»

Юрій Романишин
(м. Львів)

Фотоконкурс «ПІДРОСТАЮТЬ КОЗАКИ»

Сергій Дементієнко
(м. Сімферополь)

Патріотизм — якість, яку потрібно виховувати змалечку. Лише тоді любов до Батьківщини, повага до традицій свого народу наповнять справжнім змістом та глибоким сенсом становлення молодого покоління українців.

В усі часи справжні патріоти виховували власних дітей на прикладах доблесті й мужності, вірності й героїзму поколінь, на яких ґрунтується історія України.

У сімейних фотоальбомах віднайдеться чимало світлин, які могли б увійти у славетний фотолітопис того, як зростають справжні патріоти України.

Оскільки кожна мить — неповторна, отже — унікальна, ми запрошуємо всіх Вас — і професійних фотомитців, і фотоаматорів — взяти участь у фотоконкурсі «ПІДРОСТАЮТЬ КОЗАКИ».

З ініціативою його проведення виступив колектив Центрального друкованого органу Міністерства оборони України журналу «Військо України».

Журналістський почин підтримали: керівник ТзОВ «Онiкс Союз» Геннадій Частяков, почесний президент Благодійного фонду імені двічі Героя Радянського Союзу О.Г. Молодчого Олександр Шкурат та отаман Спасо-Преображенського полку МГО «Козацтво Запорозьке» генерал-полковник козацтва Сергій Півченко.

Фотоілюстрації потрібно надсилати в електронному вигляді на e-mail: viysko2003@ukr.net. без обробки у форматі JPEG-файл, розподільною здатністю 300 dpi, до 3 000 кб.

Кращі світлини друкуються на шпальгах «Війська України».

Фотоконкурс триває до 14 жовтня 2012 року, Свята Покрови Божої Матері, святої покровительки всіх козаків.

Надсилаючи знімок, не забудьте вказати своє прізвище, ім'я та по батькові, вік, електронну та поштову адреси, контактний телефон, назву роботи, а також місце, час зйомки та подію, під час якої було зроблено світлину.

Чекаємо на Ваші роботи!

**Геннадій Частяков:
«Патріотизм плекається
з дитинства!»**

Фото Ігоря Талупіндова